

Ime

REVUE PRE DUCHOVNY ŽIVO

Ročník III.

1943.

Číslo 1.

OBSAH:

Cesty. Redaktor: Kultúra ducha 1. Duk
Zjavenie Pánovo 3. Müller: Duchovné v
9. Šurjanský: V Kristu Ježišovi 14. S
Svätí 22. Kohút: List študentovi 26. Svät
nard: Neverec a Boh 31. Do výšav 34. Ž
Literatúra 45.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.

SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rim; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastýľak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1. Telefon Trenčín 116.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Novú obálku nakreslil p. architekt Štefan Gallo, riaditeľ v Trenčíne. **Ďakujeme.**

K Hrušovského knihe. V Smere (II, 477) napísal som krátku recenziu knihy Igora Hrušovského: Vývin vedeckého myslenia. Išlo mi o recenziu, nie o kritiku. Medziiným som napísal: „Nie sú to dejiny filozofie, lebo kniha musela by mať oveľa širší základ, hlbší a objektívnejší pohľad do riše myslenia.“ Hrušovskému totiž chýba väčšina predpokladov na to, aby písal dejiny filozofie s takým zamierením, s akým je napísaná táto kniha. Musel by byť univerzálne filozoficky podkutý, musel by dobre poznať metafyziku a mnohé iné filozofické disciplíny, a len potom mohol by sa odvážil vynášať aké-také úsudky, prípadne uprednostňovať svoje subjektívne, ničím nepodložené teórie. Až keď tieto základné predpoklady budú jeho vedeckým imaním, potom, hádam, dá slovenskej verejnosti dielo, písané objektívne. — Dr. Müller.

SMER,

revue pre duchovný život.

Rediguje

prof. Dr. Inocent Müller, OP.

Ročník III.

Vydáva dominikánska edícia Veritas.

Trenčín 1943.

OBSAH:

- SV. TOMÁŠ AKVINSKÝ: Účinky Kristovho utrpenia 97.
- Dr. MARCEL BARÁT: Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta 405.
- SV. BERNARD Z CLAIRVAUX: Neverec a Boh 31.
- P. ERNEST BINDÁČ, SVD: Svätý Tomáš Akvinský a misijná myšlienka 213, 263, 317.
- Dr. JOZEF BÚDA: Očisťovanie 49, Trpiaci Mesiáš 145.
- Dr. CARLO CARBONE: Činnosť katolíckych talianskych vysokoškolákov 368.
- J. B. CHAUTARD: Kontemplácia či činnosť? 302.
- Dr. ŠTEFAN DUBRAVEC: Zjavenie Pánovo 3, Vykúpenie 150.
- BLAH. ANGELA Z FOLIGNO: Duchovné kroky 168, 203.
- Dr. GAŠPAR FRIETHOFF, OP: Máriina svätosť 64, Máriina svätosť: Plnosť milosti 108, Máriina svätosť: Plnosť ctností 175, 259.
- P. AQUINAS GABURA, OP: Dozretá duša. Z duchovných črt zomrelej pani M. Krčmery 208.
- EMÍLIA GÁBOROVÁ: Katolíckym študentkám 320.
- LÉONCE de GRANDMAISON, SJ: Osobné náboženstvo 400, Pobožnosť 462.
- Dr. METOD HABÁŇ, OP: Život z Kristovho kňazstva 98, Kresťanský život v lisku Kristovho kňazstva 245.
- JÁN HARANTA: Omša ex voto 337.
- MARCEL HORNIÁK, SS: Radostná katolícka výchova 179, Na cestu do života 267, Na obranu vlastnej dôstojnosti 274, Kridla či príťaž? 347, Práva srdca 361, Cesta k nadprirodzenému 443.
- Dr. MAX CHLADNÝ-HANOŠ: Náčrt nového pokusu o riešenie problému dokonalosti 433.
- Prof. JURAJ KOHÚT: List študentovi 26, 221, 413.
- J. LINDWORSKI, SJ: Ako si možno oživiť myšlienku na Boha 294.

Dr. INOCENT MÜLLER, OP: Duchovné vedenie 9, Pravidlá pre duchovné vedenie 53, Usporiadanosť života 102, Duchovné čítanie a prednášky 157, Posväcovanie spoločnosti: Posväcovanie priateľstva 241, Posväcovanie spoločnosti: Posväcovanie stavovských záväzkov a apoštolátu 289, Prirodzený život človeka 338, Človek v nadprirodzenom lísku 385, Vyhnaný z raja 439.

Dr. MICHAL MYSLAVSKÝ: Apoštol — sluha boží 71, Príčina nevery 125.

Š. NÁHALKA-MICHALICA: Mnohotvárna milosť božia 314.

REDAKTOR: Kultúra ducha 1.

A. D. SERTILLANGES, OP: Večná Cirkev 121.

Prof. P. EMILIÁN SOUKUP, OP: Svätí 22, Obrátenie svätých 60, Iní ako my 117, Svedomí 163, Veriaci 198, Výchova lásky 255, Dokonalí 341.

VLADIMÍR STERCULA: Katolíckemu akademikovi 226, Najmladším kolegom akademikom 420.

Dr. JURAJ ŠIMALČÍK: Na 85. výročie lurdských zjavení 305, 352, 391, 453.

JOZEF ŠRAMEK: Sociálna prestavba ľudstva podľa encyklik 466.

Dr. ANTON ŠURJANSKÝ: V Kristu Ježišovi: Skutočnosti kresťanského bytia 14.

SIGRID UNSETOVÁ: Kresťanstvo a novopohanstvo 218.

GORAZD ZVONICKÝ, SS: Svätý Tomáš Akvinský 174.

DO VÝŠAV 34, 75, 129, 182, 231, 280, 324, 374, 425, 471.

ZIVOT 39, 78, 132, 184, 232, 283, 329, 377, 428, 472.

LITERATÚRA 45, 89, 141, 191, 239, 286, 333, 383, 431, 477.

Kultúra ducha.

Vo svete tvoria sa nové predpoklady lepšej budúcnosti národov. Mnohé veci, ktoré doteraz boli pokladané za nenahraditeľné kolieska pravidelného životného behu, zahadzujú sa do kútov histórie, kde sa bude iba spomínať, že jestvovaly. V krátkom čase prestaly byť moderné, stratily silu, ktorú v nich ľudstvo hľadalo. Nejde len o technické vymoženosti, ide najmä o pokrok ducha, o pokrok rozumu, ktorý je nenahraditeľným predpokladom napredovania vo všetkých odvetviach ľudskej činnosti. A práve tu vidíme na jednej strane ustavičné zmeny, na druhej strane zdôrazňovanie čohosi nehybateľného, čo sa môže a musí vyvíjať, ale len v starom, tradičnom smere.

Rozum hľadá pravdu, vôľa túži po blaženosti, preto tolko zmien na poli duchovnej tvorby, lebo aj rozum hľadá vždy väčšiu istotu v nadobudnutej pravde, a vôľa tiež túži po ukojení v dobre, a keď ukojenie nenájde, je nespokojná. Tam sú korene, tam sú príčiny tisícročných borieb a všelijakých bojov ľudí, ktoré vyvicholujú v kultúrnych aj v politických zápasoch jednotlivcov i celých národov.

Do tejto metamorfózy mienok a názorov zaznieva hlas toho, ktorý je Pánom dejín: „Ja som, ktorý som!“ Ozvenu týchto slov vidím v slovách Kristových, ktorý vravel: „Ja som cesta, pravda a život!“ Od tých čias každé hľadanie pravdy bez Krista, každá túžba po dobre bez Boha, je márna, je nesplniteľná, lebo nie je usmerňovaná Dobrom, pre ktoré je stvorená vôľa, nekloní sa k absolútnej Pravde, ktorú hľadá rozum.

Usmerňovateľom ľudskej činnosti musí byť Boh. To totiž znamená, že jeho vôľa, jeho zákony a rozkazy musia preniknúť náš rozum aj vôľu, aby v našich činoch odzrkadľovala sa božia vôľa, prejavovaná týmito zákonmi. V tom spočíva nadprirodzená kultúra ducha, bez ktorej každý pokrok v kultúre alebo v technike je stavbou na piesku, ktorú vyvráti zajtrajšok svojimi novými názormi.

SMER katolíckej slovenskej inteligencii predkladá pravdy, ktoré sa ešte neprežili, ktoré pones nikto nevyvrátil, lebo sú to pravdy, ktorými Pán dejín a národov podmienil šťastie ľudského života. Sme si povedomí toho, že uskutočňovanie tohto duchovného programu je prvým predpokladom lepšieho zajtrajška Slovenska; preto chceme aby smeristická kultúra ducha stala sa imaním všetkých tých, čo si na Slovensku osvojujú právo zabezpečovať lepšiu budúcnosť cyrilometodejskému národu. Som presvedčený o tom, že nielo v kultúrnom slovenskom živote činnosti, v ktorej by nemal rozhodujúce slovo Boh, Kristus a svätá Cirkev rímskokatolícka, preto ich program pokladám za prvý a základný predpoklad slovenskej budúcnosti.

S týmto starým, rímskokatolíckym programom začíname treforočný úsek nadprirodzenej činnosti ducha v dušiach roduvernej Slovače a prosíme toho, bez ktorého nič nemôžeme vykonať, aby zdokonalil všetky naše nedokonalosti a na prihovorenie Sedmobolestnej Patrónky Slovenskej republiky priviedol pod panujúce žezlo Krista Kráľa všetky úprimné duše podtatranskej vlasti.

Redaktor.

Zjavenie Pánovo.

Dr. Štefan Dubravec.

„Zjavenie Pánovo“ je úradný názov prikázaného sviatku, ktorý svätíme 6. januára. Význam sviatku vidieť aj z toho, že jeho oktáva má o stupeň vyššiu výsadu než Vianoce. Na objasnenie významu tohto sviatku nech slúži aj týchto niekoľko myšlienok:

1. Najdokonalejšie „zjavenie Pánovo“, aké je vôbec len možné, je v samom večnom živote božom. Týmto zjavením je večné Slovo (druhá božská osoba), ktorým Boh Otec vypovie a tak prejaví celé nekonečné bohatstvo svojej božskej bytnosti. Dokonalejšie zjavenie Boha si nemôžeme ani myslieť, lebo týmto Slovom je celkom rovnocenne a živo prejavená celá podstata Božia v najužšom smysle, takže Slovo je vecne totožné s podstatou Božou, má tú istú jedínú podstatu božskú, je teda tým istým jedínym Bohom ako Otec, len v osobe je rozdiel; totižto že to isté božstvo je v Slove iným spôsobom než v Otcovi. V tomto smysle hovorí Pán Ježiš: „Ja a Otec sme jedno“,¹ totižto jedno bytie, jedno božstvo. A jedno sú ďalej aj v tom, že práve tým, že Otec je Otcom a Slovo jeho Synom, tým sú aj jedno princípium, jeden prameň Ducha Svätého, svojej spoločnej svätej Lásky, ktorou sa úplne celou svojou božskou podstatou odovzdajú sebe v tretej božskej osobe, ako keby dvaja mali alebo správnejšie celou svojou bytosťou boli jediné srdce, z ktorého vychádza ich spoločná láska, obsahujúca celé ich bytie.

2. Katolícka viera učí, že tento vnútorný božský život poznania a lásky, ako nám ho tajomstvo Najsvätejšej Trojice naznačuje, určil Pán Boh — nakoľko je to možné — aj stvoreným osobám, anjelom a ľuďom. Nijako im to,

¹ Ján 10, 30.

pravda, neprislúcha podľa ich prirodzeného bytia, ale Boh nadprirodzeným spôsobom chce v každom ako by zopakovať to, čo je v jeho večnom živote: bezprostredne prejavíť mu svoje poznanie podľa vzoru, ako je prejavené v jeho večnom Slove, aby tak človek samým božím poznaním, ktoré prijal, Boha bezprostredne videl, primerane aj miloval a tak bol blažený nadprirodzenou, božskou blaženosťou.

No tento stav nadprirodzenej blaženosti Pán Boh nedáva tvorom hneď pri ich stvorení, keď dostanú svoju prirodzenosť. U Boha je táto blaženosť totožná s jeho prirodzenosťou; teda tým, že jestvuje, je aj konečne blažený. Lež u tvorov táto nadprirodzená blaženosť neprislúcha k ich prirodzenosti, ale javí sa od ich bytia odchodný — a to nadprirodzený — posledný cieľ. K cieľu však tvory majú dôjsť svojou činnosťou.² No svojou prirodzenou činnosťou nemohli by ho dosiahnuť, ani vedomosti by o ňom nemali ani sil na jeho dosiahnutie; preto ak ich Pán Boh chcel urobiť účastnými na svojej božskej blaženosť, bolo potrebné, aby ich zvlášť, t. j. nadprirodzeným spôsobom poučil o tomto cieľi a o prostriedkoch, ktorými ho s pomocou božou možno dosiahnuť. Toto nadprirodzené poučenie božie voláme zjavenie božie vo vlastnom smysle, v akom sa v teológii všeobecne používa, totižto nadprirodzené poučenie božie, dané ľuďom ešte putujúcim na ceste. Týmto zjavením aj keď človek Boha ešte nevidí, už môže a má svoj pomer k Bohu utvoriť tak, ako syn k Otcovi, ako je to v samom Bohu, totižto poznať Boha — hoci ešte nie vidieť — vierou tak, ako ho pozná jednorodný Syn, a vo vzájomnej, ba jedinej spoločnej láske, v Duchu Svätom vyjadrenej, sa s ním spojiť.

To znamenajú slová: „Bez viery nemožno sa páčiť Bohu.”³ No nestačila by len nejaká

² Svätý Tomáš Akv. I, 62; II, 5.

³ Žid. 11, 6.

teoretická viera, ktorou by sme síce uverili, že Boh nám chce dať svoju blaženosť ako synom, ale podľa nej by sme nežili; totižto ak by sme celú svoju vôľu, celé svoje bytie nezamierili k Bohu, v láske s ním sjednotení, ako je s ním sjednotený jeho večný Syn v Duchu Svätom. Preto hovorí zase apoštol: „Čo by som mal všemožnú vieru, ... a nemal by som lásky, nič nie som.“⁴ Táto láska znamená sjednotenie našej vôle (veď láska je výkon vôle) s vôľou božou, teda zachovávanie božích prikazov, usmerenie celého života podľa viery.

3. Túto vieru čiže toto zjavenie Boh čo do výslovného obsahu nedal ľuďom odrazu, ale postupne.⁵ — V zásade, pravda, vždy každý je povinný veriť a robiť, čo Boh zjavil a prikazuje; no výslovne je na spasenie potrebné zo zjavenia poznať, totižto veriť a za pravidlo činnosti mať aspoň dve pravdy: „Boh je a tým, ktorí ho hľadajú, je odplatiteľom.“⁶ Lebo v týchto dvoch pravdách, píše svätý Tomáš Akv.,⁷ sú obsiahnuté aj ostatné pravdy, ktoré Boh postupom času zjavil: Prvá pravda obsahuje všetko, čo je večne v Bohu a v čom zostáva naša blaženosť; — v druhej je všetko, čo Boh v čase zariadil svojou starostlivosťou na to, aby sme blaženosť dosiahli.

Vieme, že Pán Boh vždy dával ľuďom podrobnejšie zjavenie aj o sebe aj o svojich ustanoveniach vo svete. Takto chcel, aby sa ľudia aj čo do stránky objektívnej vždy dokonalejšie mohli s ním spojiť. Plnosť tohto zjavenia božieho viaže sa k osobe Pána Ježiša Krista. Večné Slovo Božie osobne došlo k nám v ľudskom tele, aby svojím ľudským životom a ľudskými slovami osobne nám zjavilo — nakoľko je to

⁴ 1 Kor. 13, 2.

⁵ Nemyslíme na zjavenie v raji pred pádom, ktorého obsah bol prvotnému stavu primeraný, ale nám ho ťažko ustáliť.

⁶ Zid. 11, 6.

⁷ II—II, 1; De verit 14.

týmto ľudským spôsobom možné a ľudom v skúške postaveným primerané — plnosť bytia božieho a ustanovizni božích, ktorá je v jeho jedinom večnom Slove prejavená a pomocou ktorej máme svoj život k Bohu zamieriť a čo najužšie sa s ním spojiť.

4. Veľký sviatok zjavenia Pánovho je teda sviatkom tohto definitívneho zjavenia božieho, ktorého sa nám dostalo skrze Pána Ježiša Krista, vteleného Syna Božieho. V najstarších časoch Cirkvi sa v tento deň na Východe slávil aj jeho telesné narodenie, lebo však týmto narodením sa na svete „zjavil v podstate našej smrteľnej prirodzenosti“, ako to ešte aj teraz hovorí prefácia tohto sviatku. No keďže teraz sa jeho Narodenie slávi dňa 25. decembra, sviatok Zjavenia Pánovho je venovaný tomu, že s v e t u bolo zjavené, že tento na svet narodený človek je sám vtelený Boh a Vykupiteľ sveta. Texty svätej omše tohto sviatku vyzdvihujú najmä zjavenie, ktorého sa dostalo mudrcom od Východu skrze hviezdu. V breviári však sa na dneskajší deň pripomína aj pamiatka pokrstenia Pána Ježiša v Jordáne, kedy Otec nebeský vydal o ňom svedectvo a Duch Svätý v podobe holubice sa nad ním zjavil; taktiež aj pamiatka prvého zázraku Pána Ježiša, totižto premenenia vody na víno, kedy prvý raz zázrakom sám osobne vydal svedectvo o svojom božstve a tak „zjavil svoju slávu“.⁸

Svätý Tomáš Akv. podrobne a milo hovorí o všetkých týchto troch udalostiach,⁹ ale v rámci tejto krátkej úvahy sa nemožno o ich význame podrobnejšie zmieniť. Toľko však ešte chceme pripomenúť, že tento sviatok je sviatkom základu našej viery, totižto zjavenia božieho, a je aj sviatkom rozširovania viery, najmä sviatkom pohanských misíí, keďže v mudrcoch čiže kráľoch od Východu, je naznačené predo-

⁸ Ján 2, 11.

⁹ III, 36, 39, 43.

všetkým povolanie pohanov k pravej viere. Neohrozená viera však, ktorú títo mudrci prejavili, má byť vzorom aj našej neohrozenej a praktickej viery. Len čo mali podľa polohy hviezdy istotu, že Dieťa je v dome, hneď vstúpili dnu, bez váhania padli na kolená, klaňali sa Dieťaťu a svojimi darmi dali na javo, že seba samých mu bezvýhradne odovzdávajú. Nepozastavili sa nad tým, že palác tohto kráľa je veľmi jednoduchý, jeho matka celkom chudobná a on sám ako by bol len nevládnym dieťaťom. Dobre vedeli, že im neprislúcha právo posudzovať Boha, v akých okolnostiach sa chce na svet narodiť a akými prostriedkami chce ľudí k spaseniu viesť. Aj my máme božiu záruku o tom, že v tomto dome, t. j. v Cirkvi katolíckej je na svet narodený Boh-Spasiteľ a všetko, čo on znamená: jeho učenie a ustanovenia, ktorými máme byť spasení; lebo Kristus ju poveril, aby toto učenie všetkým národom ľudskou rečou hlásala a ustanovenia uskutočňovala. Keď božiu záruku máme, musíme sa bezvýhradne riadiť náukou a ustanoveniami, ako nám ich Cirkev z božieho poverenia hlása. Takto musíme prejsť svoju úplnú oddanosť a lásku voči Bohu, lebo každý náš krok, ktorý nebude nadprirodzene zamierený k Bohu neohrozenou vierou a láskou, bude vo večnosti stratený.

Pravda, mnohé okolnosti, články viery, príkazy a ustanovenia nie sú nášmu rozumu bezprostredne jasné. Boha totiž nevidíme bezprostredne a ľudskými pojmami nemožno celkom jasne — ako by v plnom svetle — vyjadriť jeho nekonečný, všetko presahujúci vnútorný život. A v jeho slobodných ustanoveniach tiež tak sa spája božské s ľudským, že spôsob tohto spojenia a účinkovania nie je nám vo všetkom celkom jasný. Takto božské ustanovenia a tajomstvá jeho vnútorného života sú nám aj skúškou, aby sme svoju oddanosť voči Bohu

dokázali tým, že pevne veríme, hoci veciam celkom nerozumujeme; stačí nám záruka božia, že veci sa naozaj tak majú, lebo on to tak zjavil a on sa mýliť alebo klamať nemôže. Takúto skúšku žiadal Pán Boh aj od anjelov a žiada aj od ľudí; nevyňal z nej ani svoju vlastnú matku, ktorá bola najväčším skúškam podrobená. No naša pýcha nás zvádza k tomu, aby sme posudzovali aj Pána Boha a pochybovali o tom, čo nám nie je jasné. Čo je nám na skúšku, takto sa stane ako by pokušením, pre ktoré nám Spasiteľ káže bedliť a modliť sa,¹⁰ totiž uponížiť sa a prosiť Boha o pomoc, aby sme nepodľahli myšlienke, že by Boh nepravdu mohol hovoriť, lebo v takom pokušení je táto myšlienka obsiahnutá.

Pri tejto bezpodmienečnej a stálej viere, založenej na tom presvedčení, že Boh len pravdu môže povedať, smieme však hľadať rozlúštenie ťažkostí a námietok, lebo každá námietka sa celkom iste dá rozlúštiť. Taktiež sa máme usilovať čím lepšie vniknúť do tajomstiev svätej viery, lebo — ako snem vatikánsky učí¹¹ — vierou osvietený rozum pri usilovnom a nábožnom hľadaní s pomocou božou môže dosiahnuť isté, veľmi užitočné porozumenie tajomstiev, aj keď ich nemôže vidieť tak, ako prirodzené pravdy, kým v tomto smrteľnom živote „vzdialení sme od Pána: lebo vo viere chodíme, a nie vo vídení“.¹²

Ale táto viera nie je „slepá“, lebo nie „naslepo“ veríme, ale na základe svedectva božieho, ktoré je bezpodmienečne pravdivé. Spolu však táto viera je aj záslužná, keď ju bezvýhradne prijímame — hoci nášmu rozumu nie je bezprostredne jasná — a podľa nej celou svojou bytosťou sa Bohu odovzdáme, svoju vôľu s jeho vôľou v láske sjednotíme. Takto už na zemi „sme dieťkami božími“, hoci „ešte sa neuká-

¹⁰ Mat. 26, 41.

¹² 2 Kor. 5, 6—7.

¹¹ Sess. III, cap. 4.

zalo, čím budeme".¹³ Tieto slová znamenajú, že na tých, ktorí ako dievky božie v posväcujúcej milosti prejdú na druhý svet, čaká ešte jedno, najhlavnejšie zjavenie božie, totiž to, ktoré sme spomenuli na začiatku tejto úvahy. V tom bude spočívať, že Boh Otec pošle do nášho rozumu svoje večné Slovo, nie zahalené v ľudskom tele, ale bezprostredne tak, ako ono duchovne od Otca vo večnosti pochádza. Tým sa v našom rozume utvorí takzv. „svetlo večné“ alebo — ako bohoveda hovorí — „svetlo slávy“, a to v takej miere, aká bude zodpovedať miere zo zemskeho života prinesenej posväcujúcej milosti. Takto sa nám Boh vo svojom božstve bezprostredne zjaví, takže „budeme jemu podobní, lebo ho uvidíme, ako je".¹⁴

¹³ 1 Ján 3, 2.

¹⁴ Tamtiež.

Duchovné vedenie.

Dr. Inocent Müller, OP.

V našich doterajších úvahách bola reč o prostriedkoch na dosiahnutie dokonalosti. Lebo keď sme poznali podstatu duchovného života, hľadali sme cesty, hľadali sme prostriedky, ktorými by sme dosiahli Bohom vytýčený cieľ. Tieto prostriedky sme rozdelili na vnútorné a vonkajšie.¹ Obširnejšou úvahou o modlitbe naznačili sme všetky vnútorné prostriedky, ktoré vedú úprimnú dušu k spojeniu s Bohom. V nasledujúcich článkoch chcem hovoriť o vonkajších prostriedkoch, ktoré má pravidelne použiť každá duša na ceste k nadprirodzenej dokonalosti. Učítelia vnútorného života medzi prvé vonkajšie prostriedky zaradili duchovné vedenie. Logicky mal by som najprv hovoriť o tom, v čom spočíva duchovné vedenie; lež s praktického stanoviska pokladám za osožnej-

¹ Smer I, 337.

šie poukázat ponajprv na to, či pre duchovný život je nevyhnutné takéto vedenie, či človek naozaj potrebuje nejakého duchovného vodcu, keď sa chce pripodobniť Kristu, keď ho chce nasledovať. Na túto otázku musí si dať jasnú odpoveď mních, žijúci v kláštore, kňaz, ktorý sa stará o spásu duší vo farnosti, v škole, v spolkoch, aj katolík laik, ktorý v rodinnom živote chce plniť príkaz Kristov: Buďte dokonalí! Otázku duchovného vedenia pokladám za dôležitú najmä pre ženské rehoľné spoločnosti, ktorým povolanie nedovolí, aby si preštudovaly odborné knihy cirkevných učiteľov a vodcov duchovného života. Takéto spoločnosti, ak naozaj túžia po ozajstnom duchovnom živote, nevyhnutne potrebujú duchovné vedenie mimo vedenia vo svätej spovedi, lebo týždenná svätá spoveď stáva sa pre viacerých zvykom, a vonkajšie zamestnanie a nedostatok času im prekážajú hlbšie rozoberať duchovné základy, postup, vzrast a prekážky ich vnútorného života.

Keď hľadáme odôvodnenie potreby duchovného vedenia, máme hneď naporúdzi úradnú náuku Cirkvi svätej a veľkých cirkevných učiteľov a napokon aj dôkazy rozumu, potvrdené skúsenosťou mnohých storočí.

Boh založil Cirkev ako spoločnosť hierarchickú a chcel, aby duše prijímaly ovocie Kristovho života a Kristovej smrti prostredníctvom pápeža a biskupov vo vonkajšom a verejnom vedení a prostredníctvom kňazov-spovedníkov pri vnútornom, duchovnom vedení. Príklad tohto vedenia máme už v prvotnej Cirkvi. Pri zázračnom Šavlovom obrátení Boh nechcel zjavovať všetky svoje úmysly Šavlovi, lež poslal ho k Ananiášovi, aby sa od neho naučil, čo má konať.² A je zaujímavé, že na tohto odvolávajú sa aj starší spisovatelia, ako: Kasián, svätý František Salezský; a zasa na ich autoritu

² Skut. ap. 9, 10 an.

odvoláva sa pápež Lev XIII., ktorý v istej encyklike píše: „Už v začiatkoch Cirkvi svätej stretávame sa s týmto zákonom. Hoci Šavol počul hlas Kristov a pýtal sa Krista: „Pane, čo chceš, aby som konal?“, jednako Pán ho poslal do Damašku k Ananiášovi: „Vstaň a id' do mesta, a tam sa ti povie, čo máš robiť!“ K týmto slovám pápež dodáva: Toto sa vždy konalo v Cirkvi; to je presvedčenie všetkých pokolení, všetkých ľudí, ktorí vynikali vedou a svätosťou. Hlava Cirkvi svätej tu zdôrazňuje, že aj k nadprirodzenému životu pravidelne vedie Boh ľudí prostredníctvom ľudí, ktorí zvyčajne bývajú nástrojmi v uskutočňovaní jeho večných plánov.

Staroveký predstaviteľ asketickej bohovedy Kasián mladým mníchom na západe nariaďuje toto: Starším, čo sú určení pre vaše vedenie, otvorte svoje srdcia, vyjavte im bez hanby svoje najtajnejšie myšlienky a podrobte sa ich rozsudku pri rozhodovaní, čo je dobré a čo zlé. Najlepší prostriedok, ako premôcť nebezpečné pokušenie je odkryť pokušenia múdremu radcovi.

Svätý Ján Klimak to isté učí mníchov na východe: „Duša, ktorá sa chce vyslobodiť z otroctva vášni, potrebuje Mojžiša, ktorý by ju vyviedol z tohto poddanstva. A na ceste k slobode božích dietok nech sa pokorne podrobí zástupcovi božieho Majstra a nech ho poslúchne vo všetkom a nech nepozera na prípadné jeho chyby, ale nech sa vo všetkom podrobí jeho úsudku.“

Zo stredovekých duchovných učiteľov pripomeniem iba dvoch. Svätý Bernard nariaďuje, aby novici mali duchovného otca, ktorý ich bude viesť, poučovať, tešiť a povzbudzovať. Pokročilejším v duchovnom živote radí, aby si tiež zvolili duchovného vodcu, lebo „kto je učiteľom sám pre seba, je žiakom hlúpeho“. A svätec dodáva: „Z vlastnej skúsenosti viem,

že oveľa ľahšie je rozkazovať iným, ako viesť seba samého." V štrnástom storočí slávny dominikánsky kazateľ svätý Vincent Fererský napísal toto: „Človek, ktorý má duchovného vodcu, ktorého poslúcha vo všetkom, ľahšie a rýchlejšie bude sa zdokonaľovať, ako človek, ktorý to koná sám, hoci by bol rozumove veľmi bystrý a radil sa najmúdrejších duchovných kníh."

To, pravda, neplatí len o dušiach, čo žijú v kláštore. Vzťahuje sa to aj na ľudí, čo žijú vo svete. Dobré to vidieť z listov, ktoré posielali veľkí svätci dušiam, žijúcim vo svete, ktoré viedli na ceste k dokonalosti. Preto aj svätý Alfonz Liguorský píše, že jedna z hlavných povinností kňaza je viesť nábožné duše.

Lež o potrebe vodcu v duchovnom živote môžeme sa aj sami presvedčiť. Duchovný život je cesta, na ktorej je veľa prekážok, veľa nebezpečenstiev. Pustiť sa na takúto cestu bez múdreho a skúseného vodcu by bolo neopatrné. Musíme si dobre uvedomiť, že sami jasne nevidíme všetky nebezpečenstvá, nevieme a ani nemôžeme svoje osobné veci posúdiť vždy správne, k sebe nevieme byť nestrannými sudcami. Preto potrebujeme duchovného lekára, ktorý posúdi skutočný stav duše nestranne a povie nám, čo máme konať a čoho sa chrániť. Svätý František Salezský k tomu dodáva: „Lekár, keď je chorý, či nevolá iného lekára, aby ho liečil?"

Potrebu duchovného vedenia poznáme najlepšie vtedy, keď si všimneme, koľkým nebezpečenstvám je vystavený človek nielen na začiatku duchovného života, lež aj neskoršie. Začiatočník sa bojí, aby neupadol do starých chýb, preto sa podrobuje dlhému pokániu, primeranému počtu a ťažkosti spáchaných hriechov. Niektorý však veľmi rýchle zabúda na minulosť, a hneď by chcel prísť na cestu dokonalých. A keď sa mu to nedarí, stráca vôľu,

v započatej práci ochabuje. Iný zasa preháňa vo vonkajšom umŕtvovaní, niekedy tak, že to ohrožuje aj jeho zdravie. V oboch prípadoch musí zakročiť skúsený vodca, aby začiatčníkovi ukázal správnu, strednú cestu, lebo začiatčník, keď po prvých úspechoch a duševných útechách je vystavený duševnému suchopáru, môže ľahko padnúť do starých chýb, keď to duchovný vodca neprekazí dobrou radou.

Pokračujúci na ceste osvecujúcej tiež potrebujú radcu, aby vedeli, v ktorých ctnostiach sa majú cvičiť, ako a kedy; ďalej preto, aby poznali, či naozaj pokračujú, či seba samých neklamú. Napokon pokračujúcich neraz navštevuje duševná opustenosť; začínajú si uvedomovať, že cesta k Bohu je ťažšia, je na nej oveľa viacej prekážok, ako si to mysleli. Aby v takejto skúške duša obstála, aby nestratila odvalu, potrebuje útechu a pomocnú ruku duchovného vodcu.

Pomoc duchovného vodcu najzrejmejšie vidieť na spojujúcej ceste dokonalých. Na nej duša musí už žiť z darov Ducha Svätého, musí veľkodušne prijímať a riadiť sa jeho vnuknutiami a milosťami, ktoré posiela v každej chvíľke. Nuž a tu je nesmierne dôležité, aby duša vedela dobre rozlišovať božie vnuknutia od tých, ktoré nám hádam vnuká naša prirodzenosť, naša povaha, ba aj zlý duch. V takýchto prípadoch musí zasiahnuť múdry duchovný vodca, aby duša bola naozaj vedená božím vnuknutím, a nie obrazotvornosťou alebo našuškávaním zlého ducha. V tomto období prichádzajú na dušu aj ťažké pokušenia, duša nevie rozjímať, zdá sa jej, že všetko na svete sa sprisahalo, aby ju zničilo. V takýchto skúškach všetci učitelia duchovného života odporúčajú jediný liek: Podrobiť sa úsudku kňaza, ktorého

Boh ustanovil, aby ukazoval ľuďom živé pramene nadprirodzeného života.³

Cesta k Bohu podobá sa rozvlnenému moru, na ktorej je potrebný vodca, ktorý prevedie cestujúcich cez všetky nebezpečné úskalia. Učiteľa-vodcu potrebujeme vo vede, v umení, v remesle a vôbec v každom odbore ľudskej činnosti, lebo všetko sa musíme naučiť od druhých. Keď toto pravidlo platí pre prirodzený život, tým väčšmi platí pre život, ktorý je prikrytý nepreskúmateľným tajomstvom božej lásky ku každému človekovi, pre život duchovný. Preto nenačím sa čudovať, že učitelia duchovného života vyhlásili, že bez duchovného vodcu alebo bez zázraku, morálne je nemožné dlhé roky slúžiť Bohu, priamo sa vyrovnávať so všetkými prekážkami a až do konca vytrvať v začiatočných predsavzatiach.

Preto v duchovnom živote za pravidelný prostriedok pokladáme aj duchovné vedenie. Môže byť spojené so svätou spoveďou, najmä u tých, čo sa týždenne spovedajú. Týmto duchovným vedením v poslednom čase chceme vychovať elitu katolíckej akcie. Na to sú duchovné usobrania, či už v kláštoroch alebo v táboroch. Cieľ všetkých je jeden: Pod vedením skúseného vodcu viesť dušu po správnych, Cirkvou vyskúšaných cestách k spojeniu s Bohom.

V Kristu Ježišovi.

Dr. Rom. Anton Šurjanský, prof. teol.

Skutočnosť kresťanského bytia.

II. My v Kristu Ježišovi.

10. Milosťou viery a krstu Boh prichádza k nám v jednorodenom svojom Synovi a ním

³ Porovnaj: Garrigou-Lagrange, OP: K Bohu, str. 87 a nasl. Túto stať odporúčam prečítať a dobre preštudovať najmä tým, čo chodievajú týždenne na svätú spoveď.

nás činí účastnými na svojej Božskej prirodzenosti, na svojom božskom živote. Začíname obdobie novej existencie: Kristus sám sa stáva hybnou silou, dušou nášho života. Ako duša oživuje telo, podobne Kristus oživuje a dvíha celé naše bytie.

No tým, že Kristus je v nás, aj my sami sme začlenení do Krista, takže náš život z Boha skrze Krista uskutočňuje sa a rozvíja v samom Kristovi. On vstupujúc do nášho vnútra, dvíha nás k sebe, prijíma v seba, včleňuje nás do seba. Stáva sa bytostnou sférou nášho nadprirodzeného života. V ňom odteraz žijeme, hýbeme sa a sme.³⁴ V ňom sa naše prirodzené bytie takrečeno stráca, aby sme ho našli v ňom mohutnejšie a plnšie,³⁵ lebo v ňom podstatne prebýva všetka plnosť božstva, a my sme v ňom tiež naplnení,³⁶ totiž účastní na jeho plnosti, na jeho životných silách a spasných milostiach.

Kristus je takto nadprirodzeným živlom nášho kresťanského života. Starí kresťania túto okolnosť radi znázorňovali symbolom ryby vo vode, vzatým z obradov krstu:³⁷ rodíme sa a žijeme vo vode Kristovej milosti, v ňom samom. Čo je rybe voda, to je nám Kristus. Len v ňom môžeme žiť a rásť, mimo neho bez pomoci hynieme, zadusíme sa.

11. Svätý Ján náš život z Krista a v Kristovi prirovnáva viniču a jeho ratolesťiam.³⁸ Kristus je pravý vinič — Boh Otec

³⁴ Porov. Skut. 17, 27. — Svätý Pavol tieto slová používa o našom prirodzenom bytí v Bohu ako príčine všetkého, čo je; ale oveľa viacej platia o živote nadprirodzenom.

³⁵ Porov. Filip 3, 8—11.

³⁶ Kol. 2, 9.

³⁷ Tak napr. Tertulián, O krste 1: My ako rybyčky podľa Ryby, Ježiša Krista, vo vode sa rodíme! — Tu je pôvod pekného výroku: Nos pisciculi Christi sumus! Sme Kristovými rybyčkami!

³⁸ Ján 15, 1—8.

vinohradník — kresťania ratolesti: Ja som pravý vinič a môj Otec je roľník, ... a vy ste ratolesti... Ako ratolesť nemôže prinášať ovocie, ak len neostáva na viniči, tak ani vy, ak len neostávate vo mne... Kto ostáva vo mne a ja v ňom, ten prináša veľa ovocia, lebo bezo mňa nič nemôžete činiť. Kto neostáva vo mne a ja v ňom, toho odhodia ako (neplodnú) ratolesť a uschne. A také (ratolesti) posbierajú, vrhnú na oheň a zhoria... Ostaňte (teda) vo mne a ja vo vás...

Vinič prináša ovocie na svojich ratolestiach. Ak tieto ostávajú spojené s vínnym kmeňom, prijímajú z neho životnú miazgu a prinášajú ovocie. A vinohradník zdravé ratolesti opatruje a čistí, aby prinášaly ešte viacej ovocia. No ak ratolesti pre akúkoľvek príčinu nedostávajú dosť šťavy, stávajú sa neplodnými a schnú. Prichádza vinohradník, odrezáva ich a páli.

Aj my sme ratolesťami na vínnom kmeni Krista. Vyrástli sme z neho a z neho máme životnú silu. Kým ostávame v ňom a on v nás, prinášame veľa ovocia nadprirodzeného života. Vinohradník Boh Otec nás opatruje, aby sme prinášali ešte viacej ovocia, aby sme rástli a rozmáhali sa v božskom živote, na ktorom sme v Kristovi účastní. Ak by sa však prerušil náš životný súvis s Kristom, náš nadprirodzený život by hynul, vyschol by ako neduživá ratolesť. A napokon by prišiel božský vinohradník, večný náš Sudca, a vrhol by nás do ohňa večného zatratenia.

Život v Kristovi znamená teda pre kresťana aj veľkú zodpovednosť a povinnosť. Musí si dať zvlášť záležať, aby sa jeho spojenie s Kristom nikdy neprerušilo, aby sa nikdy neodtrhol od svojho bytostného podkladu.

Pierre de Bérulle veľmi pekne kreslí práve tento vzťah nášho kresťanského bytia. Uvedieme preto aspoň niektoré jeho vety: Ježiš doplňuje naše bytie, ktoré má stálosti a dokonalosti len v ňom, a doplňuje ho ozajstnejšie, než telo má život a bytostný doplnok v duši a úd v tele a ratolesť vo viniči a čiastka v celku. My totiž máme na Ježišovi účasť a v ňom je naša celosť. Naším záujmom je, aby sme boli v ňom, aby sme mu patrili, aby sme boli, žili, konali v ňom, ako ratolesť má bytie a život a ovocie z viniča... Preto sa musíme na Ježiša pozerať ako na doplnok svojej vlastnej bytosti... Preto sa musíme s Ježišom spojiť, že svojím božstvom a svojím človečenstvom, ktorým nás podstatne spája s Bohom, je základom našej bytosti, duchom nášho ducha, životom nášho života, plnosťou našej očakávajúcej prázdnoty. Naším prvým poznatkom nech je, že sme len kusým a nedokončeným dielom, že náš prvý pohyb musí viesť ku Kristovi, ktorý naplňuje našu bytosť...³⁹

12. Účasť na Kristovom bytí nie je však iba osobným náboženským zážitkom jednotlivca, ale aj úzkym nadprirodzeným spoločenstvom a súručenstvom všetkých povolanych. Už Jánova alegorická parabola o viniči naznačovala túto prakresťanskú pospolitosť, ale svätý Pavol túto tému rozvinul ešte dôslednejšie vo veľkolepú nauku o mystickom tele Kristovom.⁴⁰

³⁹ Citujeme podľa H. Brémonda, *Histoire du sentiment religieux en France III*, Paris 1921, str. 84 n.

⁴⁰ K veci sa chceme vrátiť v niektorom z budúcich článkov, preto teraz podávame len základné body tejto nauky. — Literatúra o mystickom tele Kristovom je veľmi bohatá. Spomenieme: L. Prat, *Théologie de st. Paul I*, str. 359—369 (rozbor Listu Efezanom); E. Mersch, *Le corps mystique du Christ I—II*, Louvain 1933; E. Mura, *Le corps mystique du Christ, sa nature et*

Apoštol vychádza z predstavy organizmu ľudského tela: toto sa skladá z mnohých čias- tok, ktoré sú životnou silou usporiadané v je- den celok. Podobne aj spoločenstvo veriacich v Kristovi: ako v jednom tele máme veľa údov, ktoré, pravda, všetky nevykonávajú tú istú činnosť, ale predsa tvoria jedno úplné a zdravé telo, tak sme aj my údmi jedného tela, ktorým je Kristus, jednotlivé sme si však navzájom údmi.⁴¹ A Kristus sväzuje a spája celé telo kĺbami a žilami a všet- kými spojivami vzájomných po- trieb a služieb a podľa miery čin- nosti jednotlivých čias- tok dáva telu rásť, aby sa stavalo (=vzmáhalo) v láske a veľadilo sa božím vzras- tom.⁴² Kristus je hlavou tohto tela, z ktorej prúdi doň životná sila, je princípom organického usporiadania jednotlivých údov.

Všetci kresťania sú teda začlenení do Kri- sta, sú jeho duchovnými, mystickými údmi a on je ich hlavou.⁴³ Tým však aj medzi jednot- livými kresťanmi, údmi Kristovho tela, nastáva najväčšia súdržnosť a vzájomná závislosť. Nie všetky údy tela sú rovnaké, každý má plniť svoje vlastné úlohy podľa svojho bytostného zústrojenia. Práve preto sú všetky údy nevyhnutné, aby telo bolo úplné a zdravé. Sú vzájomne závislé, navzájom sa potrebujú. Nemôžu sa teda a nesmú povyšovať jeden nad druhý, žiarliť na seba, závidieť si a hatiť sa v práci. Utrpelo by celé telo.⁴⁴

sa vie divine d'après S. Paul et la Théologie I—II, Paris 1934; A. Wikenhauser, Die Kirche als der mystische Leib Christi nach dem Apo- stel Paulus, Münster i. W. 1937; L. Deimel, Leib Christi, Freiburg im Breisg., 1940.

⁴¹ Rim. 12, 4—5; 1 Kor. 12, 12.

⁴² Ef. 4, 16; Kol. 2, 19. ⁴³ Ef. 4, 15; Kol. 2, 19.

⁴⁴ Viď krásne vývody svätého Pavla 1 Kor. 12, 14—31.

Božský život kresťanov sa teda nevybija v ohraničenom kruhu „ja“ jednotlivca, ale v širokej pospolitosti všetkých kresťanského „my“, v mystickom tele Kristovom, v ktorom miznú všetky rozdiely krvi, národnosti a stavu.⁴⁵

13. Premena nášho ľudského bytia v božské takrečeno nanovo utvára náš život. Stávame sa novým stvorením v Kristovi: Čo bolo v nás staré, pominulo a prišlo nové.⁴⁶ Odovzdali sme Kristovu svoju doterajšiu existenciu, aby sme účasťou na jeho bytí dostali nový spôsob jestvovania. Náš život sa razom preniesol na novú, nadprirodzenú rovinu.

Táto skutočnosť má však aj mravné a asketické dôsledky. Nový život — nové mravy! S Kristom sme umreli hriechu a máme žiť Bohu v Kristu Ježišovi,⁴⁷ kráčať v novosti života,⁴⁸ ako hlása svätý Pavol. To znamená vyčistiť dušu od starého kvasu hriechnych návykov a rozkoší a žiť v nenakvasenosti (= neporušenosti) čistoty a pravdy.⁴⁹ Kto sa znovuzrodením z Boha v Kristu Ježišovi stal duchom, musí aj obcovať podľa ducha.⁵⁰

Milosťou krstu sme sa obliekli v Pána Ježiša,⁵¹ máme teda aj navonok prejavovať bytostnú skutočnosť, ktorá je v nás. Ako šaty dávajú človeku inú vonkajšiu tvárnosť, tak aj Kristus preinačuje náš spôsob videnia, myslenia a konania. Celé naše „ja“ má prijať podobu Kristovu a má vyjadrovať jeho živý obraz. Ako kedysi Mojžiš,

⁴⁵ Gal. 3, 27 n.

⁴⁶ 2 Kor. 5, 17; Gal. 6, 15.

⁴⁷ Rim. 6, 11.

⁴⁸ Porov. 1 Kor. 5, 7 n.

⁴⁹ Ján 3, 6; Gal. 5, 25.

⁵⁰ Rim. 13, 14; Gal. 3, 27 n.

⁴⁸ Rim. 6, 4.

peniknutý večnou krásou a slávou Jahvovou, žiaril v tvári natoľko, že si na žiadosť súkmeňovcov musel zahaľovať tvár, aby ich jeho jas neoslňoval,⁵² tak na nezahalených tvárach nás všetkých má sa odrážať Kristov obraz a my sa premieňať mierou (pôsobenia) jeho Ducha slávy v slávu.⁵³

Nový život kladie na nás ťažké požiadavky, ale dáva nám aj sily, aby sme im mohli zádosť urobiť. Práve vplyvom mystického spojenia s Kristom nastáva medzi ním a nami najužšie *communio bonorum* — spoločenstvo všetkých dobier, všetkého duchovného imania: všetko, čo je jeho, je aj naše. Naše sú jeho zásluhy, všetky jeho sily. A preto všetko môžeme v Kristovi, ktorý nás posilňuje.⁵⁴ Záleží len na nás, akou mierou čerpáme z tohto nekonečného prameňa Kristovej plnosti.⁵⁵

14. Kresťanské bytie v Kristu Ježišovi je skutočnosťou nesmiernej zodpovednosti, nesie však na sebe pečať najväčšej a najúprimnejšej radosti. Radosť je naozaj základnou náladou ozajstného, z dravého kresťanského bytia.

Najväčšou radosťou je radosť lásky. Keď je milujúcemu blízko milovaná osoba, celá jeho bytosť sa chveje slasťou. A kresťanský život je vybudovaný na láske, lebo je vybudovaný na Bohu, ktorý je prvým počiatkom

⁵² Ex. 34, 29—35.

⁵³ 2 Kor. 3, 18.

⁵⁴ Filip. 4, 13.

⁵⁵ Úmyselne sa zdržujeme mravne-asketického podania témy kresťanského bytia v Kristu Ježišovi. Chceme podať obraz skutočnosti, ktorá nás musí sama zachytiť. — Pre mravne-asketické prehĺbenie týchto myšlienok odporúčame milú knižočku R. Plusa, *Dans le Christ Jésus*; český preklad M. Vávrovej: *V Kristu Ježiši*, Přerov 1936.

a posledným cieľom každej lásky, Láskou samou.⁵⁶

Boh — naša Láska je nám veľmi blízko, bližšie než my sami seba! Je v nás a my v ňom. Preto sa máme radovať! Apoštol národov k tomu povzbudzuje svojich kresťanov: Radujte sa v Pánovi vždycky! Opakujem: Radujte sa! . . . Pán je blízko!⁵⁷ Ako by sme sa neradovali, keď máme v sebe toho, ktorý je najväčšou túžbou nášho srdca, ku ktorému sa naša duša ženie ako jeleň k prameňu čerstvej vody!⁵⁸

Matka Cirkev už pri svätom krste nám dáva do vena radosť. Keď kňaz vkladá ruky na hlavu dieťaťa, modlí sa, aby tento nový človek preniknutý znakom múdrosti božej, v lúbeznej vôni božích prikázaní veselý Bohu v jeho Cirkvi slúžil a prospieval so dňa na deň. Kresťan má radostne, veselo slúžiť Bohu, nie so zachmúrenou tvárou a smutnou dušou!

Sama Matka Cirkev, mystické telo Kristovo, ktorého sme údmi, slúži Bohu v najväčšej radosť. Spieva od radosť! Celá jej liturgia je jediným hymnom radostného nadšenia lásky. Spieva, lebo miluje. *Cantare amantis est*, hovorí svätý Augustín.⁵⁹

Celý náš kresťanský život z Boha a v Bohu, z Krista a v Kristovi má byť povedomým chválospevom viery, nádeje a lásky. Neustále Chvály — Laudy.

* * *

15. Tieto myšlienky svätého Jána a svätého Pavla sú rozhodujúcimi tvrdeniami o skutočnosti kresťanského života v Kristu Je-

⁵⁶ 1 Ján 4, 16: Boh je láska a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh v ňom.

⁵⁷ Slová „Pán je blízko“ platia vlastne o druhom príchode Kristovom, ale plným právom ich prenášame na prítomnosť Krista v nás.

⁵⁸ Z. 41, 2.

⁵⁹ Reč 366, 1.

žišovi. Neslobodno na ne hľadieť iba ako na prejav nadchnutého spojenia s Kristom, ktoré je dožičené iba vyvoleným dušiam, ktoré prevyšujú priemer kresťanského povedomia. Naopak, ide o výraz tej istej živej viery, ktorú musí každý kresťan prežívať a ktorá nepripúšťa bytnostný, ale iba stupňový rozdiel náboženskej intenzity. A práve pri vysvetľovaní kresťanského bytia nesmieme vychádzať z nejakej priemernosti, ale z najvyššej jeho skutočnosti.⁶⁰

Musíme mať aj určitú mieru kresťanskej ambície. Nesmieme ostať v predsieni kresťanskej skutočnosti, ale musíme prejsť do chrámu jej plnej podstaty. Musíme s božou pomocou utvoriť v sebe akúsi schopnosť rezonancie pre to, čo je večné, nadprirodzené. Už tu na zemi musíme prísť ku kontemplácii tajomstiev viery,⁶¹ inak by sme ostali v šere hasnúcej sviece a nie v jase vychádzajúceho slnka.

Musíme kráčať „zo slávy v slávu“. K tomu sme povolaní.

S v ä t í.

Prof. P. Emilián Soukup, OP.

V knihe „Heilige Bildung“ píše M. Pflieger: „Kým na kresťana nepríde sväté, až do špiku idúce zdesenie, že krstom stal sa svätým, dotiaľ nepochopí svoje celkom iné bytie a svoju cel-

⁶⁰ Tak vecne poznamenáva R. Guardini, *Welt und Person*, Würzburg 1940, str. 117, 128.

⁶¹ Ako učí tomistická škola asketicko-mystická, kontemplácia tajomstiev viery v istom stupni je pravidelným zjavom na ceste ku kresťanskej dokonalosti. Asketiku nemožno oddeľovať od mystiky. Porov. R. Garrigou-Lagrange, *K. Bohu*; prel. I. Müller; Trenčín 1941, str. 99—117. — Tento teoretický náhľad by dobre zodpovedal obrazu kresťanského života, ako nám ho kreslia svätý Pavol a svätý Ján.

kom novú úlohu." Svätosť a sväté a svätí vždy boli nejakým stredom záujmu duši. Dejiny náboženstva zreteľne ukazujú túto skutočnosť až po najnovšie časy, v ktorých R. Otto postavil celý náboženský život v jeho podstate práve na pojem „svätého". Protivné smery v teórii a praxi usilovali sa pojem svätosti a najmä samej bytosti kresťanských svätých vyradiť zo života a zrobiť z nich čudácke figúrky. A tiež nie je prehnané tvrdenie, že katolíci nechápu svätých, z ktorých si urobili špecialistov odstraňovania toho, čo tlačí človeka na zemi; nie sú vo väčšine katolíci, ktorí poznajú pravý význam svätosti a svätých a z toho významu ťažia. Pre neznať sa platí slovo Pfliegerovo, lebo ich názor na svätých, postavený proti poznaniu ozajstného významu svätých v katolíckom živote, musí vyvolať zdesenie duše. Preto tu budeme hovoriť o svätých, čím sú katolíckemu duchovnému životu.

Aj keď Ottovu myšlienku zamietame so stanoviska náboženskej psychológie, jednako nie je bez pravdivého jadra. Pojem svätosti je pravý ústredný pojem a bod všetkého náboženského života vôbec. Preto tiež podľa rozmanitosti náboženských sústav rozlišuje sa pojem svätosti a svätého a svätých. Posledné výsledky nekatolíckej náboženskej vedy môžeme vyjadriť myšlienkou dvoch vedcov. R. Otto vraví, že pojem svätého obsahuje štyri veci: cítiť sa tvorom, zachvátenie úžasom a vábivosťou nadprirodzenej hodnoty, naplnenie nadprirodzenými hodnotami. Prof. Bermoulli hovorí: „Svätec je ľudský zjav, v ktorom sa najhustejšie nahromadila božská životná hodnota („numinöse Lebensessenz"). Potom sám bádateľ má zistiť, či vlastné pole svätosti je pôsobnosť živého svätca alebo pôsobnosť svätca po smrti." Rozhoduje sa pre názor, že „prvotný útvar je pôsobnosť ešte živého svätca; druhotný tvar zasa je pôsobnosť svätého po jeho smrti", to jest pôsob-

nosť v náboženskom uctievaní, ktorému preukazujú a ktorým pôsobí na ľudské duchovné žitie.

V katolíckom náboženskom živote pojem svätosti a svätých má svoj vývoj: „Svätí“ bolo prvé hromadné a obecné stavovské meno všetkých kresťanov. Vychádzalo jednak z pojmu alebo skôr zo starozákonného mena, kde „sväté“ značilo Bohu sa obetujúce a obetované. Kresťania, pravda, nemohli sa ubrániť vplyvu súčasného pojmu a mena svätosti u pohanského sveta. Tam pojem svätosti značil najvšobecnejšie povznesenosť nad všednosť a spojenie s nejakým vyšším záujmom. Preto aj vláďari mali názov „Svätý“. Dejiny dogiem zas nám ukazujú taký vývin mena a pojmu svätosti v kresťanstve: Znenáhla stráca sa pôvodný názov „svätí“, spoločný všetkým kresťanom bez výnimky, a začína sa ho používať len o vyšších v niektorom náboženskom odbore. „Svätí“ volajú sa biskupi, kňazi a mnísi, blažení v nebi; potom tí, ktorých celkom iste pokladajú za blažených v nebi, lebo súčasníci boli svedkami ich odlúčenosti od zeme a výšky ich vznetu: mučeníci a vyznavači. Tu vývin ostal stáť. Keď potom neskoršie bol akosi úradne ustálený názov svätý, kryl sa tento pojem s posledným stupňom vývoja v kresťanskom cirkevnom živote. Len pojem „vyznavača“ bol rozšírený, že značil nielen toho, kto vytrpel za vieru alebo ctnosť telesnej muky bez smrti, ale každého, kto dokázal hrdinstvo kresťanského života ctnosťami.

No kresťanskí myslitelia sa nezastavili v bádaníach. Kým ľudové nazeranie na svätosť sa stále viac omezovalo len na vonkajšie a mimoriadne prejavy moci osobností svätých, bohovedecké bádanie hľadalo vnútornú podstatu svätosti. Napokon prišli na výmer svätosti, ktorý označuje to, čo hovorí vlastnú svätosť a vlastne svätcov: „Čistota bez každej

škvrny, celkom a dokonale nepoškvrená", vraví jedinečný špecialista pápež Benedikt XIV. Táto „čistota" je rýdzi život božieho dieťaťa; je to, ako ktosi vraví, „dokonalé presiaknutie prirodzeného nadprirodzeným, takže by sa nie dosť cvičenému pozorovateľovi mohlo vidieť, že je to len nadprirodzené a že všetko prirodzené bolo zničené".

Keď potom videli, že celá životnosť takého spôsobu konania je založená na posväcujúcej milosti a že posväcujúcu milosť má každý spravodlivý kresťan, prišli na ďalšiu myšlienku, ktorá je najdôležitejšia v celom bádani o svätosti: že svätý nie je dajaká výnimka mimo obecných kresťanských zákonov, ale že je to ideál kresťanského náboženského zákona, ideál, o ktorý usilovať sa a ktorý do istej miery naplniť je náboženská povinnosť každého kresťana. Tak myslitelia ukázali, že svätosť nie je vec postavená mimo náboženského života ako mimoriadna pohnútka pre vykonanie aspoň najmenších povinností, ani že svätec nie je bytosť, stojaca mimo obecného a povinného náboženského života; ukázalo sa, že svätec stojí práve uprostred náboženského života ako príklad dokonalého náboženského života.

Dôsledok bol zrejmý. Že vlastne iba svätci sú praví a celí kresťania, že nestoja mimo, aby boli len obdivovaní, že nestoja mimo, aby zasahovali, keď jedného bolia zuby a druhý stratil peňaženku a tretí má chorú kravičku; ale že musia byť uznaní ako ústredné postavy náboženského života, ako ukazovatelia cesty všetkým a každému.

Postavenie svätých podľa slov francúzskeho mysliteľa presne zodpovedá postaveniu pravidelne pracujúcich umelcov v ľudskom prirodzenom živote. „Svätí a umelci sú bratia: jedni aj druhí žijú so srdcom a zrakom hore obráteným; jedni aj druhí sú zasiahnutí svätou clivosťou, ktorá im robí zem ťažkou; jedni aj dru-

hí živia svoju myseľ a svoje srdce myšlienkami na vyšší svet; prví aj druhí žijú z veľkej lásky a preto z veľkého zapierania a zabúdania na seba." A kto pozorne čítal Evanjeliá a vôbec Nový zákon, vidí, že koľko viet tu povedal francúzsky mysliteľ, tolko viet môžeme vedľa postaviť z Písma svätého, napísaných pre všetkých kresťanov ako pokyny pre povinnosť pod stratou božieho kráľovstva.

Svätých a svätosť treba postaviť doprostred kultúrneho života. Lebo z doterajších myšlienok je celkom jasný smysel slov Spasiteľa sveta: „Prišiel som, aby mali život a aby mali plnosť (života).“ Svätí vypracovali plnosť života. A my len vtedy pochopíme význam svätých a božiu myšlienku o svätých, keď pochopíme, čo tvorí ich plnosť života a ktorá cesta k nej viedla a vedie.

Všetko bádanie náboženských moderných vied je tiež pri tejto myšlienke. A v tejto myšlienke je zatvorený kruh, ktorý začína vlastným významom slova „sväté“ už v pohanskom svete, ako dneska svorne uznáva celá náboženská veda: Sväté je to, čo je pevne a dôsledne a neodvolateľne spojené s vyšším určením.

V tomto smysle pôjdu naše myšlienky v ďalších článkoch.

List študentovi.

Prof. Jursaj Kohút.

Drahý priateľ,

v predošlých listoch som Ti vo všeobecnosti načrtnol krásy a dobrá nášho priateľského vzťahu k Bohu, aj kazy, ktoré sa v tomto pomere zjavujú, s ich odôvodnením. Príveľa lipneme na tom, čo nám poskytuje tento svet a primálo dbáme o naše podlžnosti voči Bohu; príveľa sme sebeckí a primálo sa staráme o to, aby sme sa stali spolubudovateľmi Stvoriteľovými.

A tieto kazy, ktorých vidíš okolo seba množstvo, možno vyliečiť zapojením sa do Katolíckej akcie. KA potrebuje apoštolov, ktorí Kristovo učenie prijmu nie slovami, ale srdcom, bezvýhradne, a uskutočnia ho do dôsledkov, a to najprv v sebe. Ako sa máš Ty začleniť do práce v KA? Ešte nie si súci usmerňovať národnú kultúru, ani ešte nestačíš zreorganizovať spoločnosť sociálne v duchu lásky. A jednak už teraz môžeš sa veľmi produktívne zapäť do obrodného procesu ľudstva apoštolátom, ktorý je zo všetkých apoštolátov najúčinnější — apoštolátom modlitby. Že je modlitba užitočná a že jej je v dneskajšom svete pomerne málo, myslím, netreba Ti dokazovať. Len začri do vlastných skúseností, keď si sa, sklúčený chorobou alebo duševnými ťažkosťami, utiekal k Bohu a skoro hmatateľne pocítil silu modlitby. A užitočnosť modlitby Ti potvrdzujú aj časté poďakovania božskému Srdcu, P. Márii na stĺpcoch náboženských časopisov alebo devotné tabuľky na kalváriách a pútnických miestach. Ony hlásajú, že najlepším prostriedkom na ľahké znášanie biedy a trápení a najlepším pomocníkom človeka je vrúcna modlitba. A že jej je dnes v pomere k urážkam Boha málo, vidíš z terajšieho dejstvovania sveta.

Modlitba sa najčastejšie vykladá ako prosba. Aj etymologia tohto slova v niektorých jazykoch dokazuje, že národy chápaly modlitbu hlavne ako prosbu. Ale kresťanská modlitba je omnoho viac ako prosba. Vzorná modlitba, Otčenáš, je stavaná tak, že jej prvú časť tvorí oslávenie, hold, vzdávaný vzývanej Bytosti, a až druhú časť prosba. Pán Boh a jeho nebeská suita nie sú márnomyseľní; no v tom holde, v tej pokornej poklone je obsiahnuté viac ako číre zadostučinenie nejakej márnomyseľnosti. Tu velebíš majestát boží, uznávaš Osloveného za svojho Pána a ochrancu, uznávaš jeho oprávnenosť pomáhať Ti, vinieš sa k nemu, oslavuješ

ho a klaniaš sa mu. Táto časť je hlavnou časťou modlitby. Ba možno sa modliť aj bez prosenia.

A sláva božia má byť aj hlavným predmetom modlitby, lebo ak sa rozšíri sláva božia, odstráni sa sláva Satanova: vo svete zavládne láska, svornosť, statočnosť, dobré mravy, duševný aj telesný blahobyť. A keď toto nastane, budeme môcť byť aj my spokojní a blažení. Keď bude oslávený Boh, dostane sa slávy a radosti — pravda, nie v pozemskom slova smysle — aj nám. Boh je náš najdrahší poklad, preto aj naše srdce musí sa najúprimnejšie usilovať zväčšiť a rozšíriť lesk tohto pokladu medzi ľuďmi. Sebecká zištnosť nie je vysoká pohnútkou pre modlitbu, ale poddať sa rozhodnutiam božím pre jeho slávu je pre človeka najväčší a najšľachetnejší zisk.

Keďže žijeme v čase a priestore, potrebujeme sa modliť aj o časné dobro. Ty ako študent sa napríklad môžeš modliť za vytrvalosť v školskej práci, za dobrý prospech atď. Akákoľvek statočná túžba môže byť predmetom modlitby. O čokoľvek budete prosiť v mojom mene, učiním to, aby oslávený bol Otec v Synovi. No pri takejto modlitbe môže sa Ti stať, že Tvoje želanie sa skrižuje s vôľou božou. A vífazi, pravdaže, vôľa božia, lebo Boh vidí každú našu akciu hneď v následkoch. Preto nebuď prekvapený, ak niekedy Tvoja modlitba bude nevypočutá. Odovzdaj sa úplne do vôle božej. (Buď vôľa tvoja — nie ako ja chcem, ale ako ty.) Modlitbu činí modlitbou práve úplné spoľahnutie sa na dobrotu božiu a pokorná nedôvera voči sebe samému.

Hĺbka našej modlitby je podmienená hĺbkou nášho duchovného života, úprimnosťou, dôvernosťou a nezištnosťou nášho náboženského citu. Nebýva vždy rovnaká. Najúčinnnejšie sa modlíme v stave milosti, lebo aj naše srdce

je vtedy očistené od nekalých a sebeckých želaní. Ale prosebná modlitba nevyžaduje stav milosti. Sme hriešni, Boh o tom vie; ale on je nekonečne spravodlivý a aj nekonečne láskavý. Vo svojej láskavosti príjme na milosť aj marnotratného syna. Len mu detinsky vyznajme, čo je on, čo sme my; vzdajme pokorný hold jeho veľkosti, vyložme mu svoje potreby, volajme ho o pomoc a poďakujme mu za doterajšie dobrodenia. Nad božím milosrdenstvom zúfať je ťažký hriech. A Boh by nebol všemohúcou Láskou, keby nevedel odpustiť hriešnikovi, keď sa k nemu kajúčne obráti.

Keďže modlitba je najúčinnjším prostriedkom kresťanského zdokonaľovania, musíme sa ustavične modliť. Ale na Teba doliehajú tisíce starosti, volá Ťa život, práca, zábava, a teda nemôžeš sa každú chvíľku modliť ústne. No neboj sa, Pán Boh nechce, aby si pre modlitbu zanedbával prácu, ba vo svätom Evanjeliu sa dokonca hovorí o nepotrebnosti mnohomravnej modlitby. Ide len o to, aby si si uvedomil, že všetko, čo máš, máš od neho, že svojím zrodom, životom aj náplňou života kotviš v Bohu a že teda i všetko, čo podnikáš, robíš z milosti božej. Preto aj svoje usilovania jemu obetuj; prácu začni s Duchom, rob s ním a skonči na jeho slávu. Už tento úmysel je modlitbou, ba je základom napredovania k Bohu. Vo Tvojom srdci sa ozýva skrytá túžba po výšinách, nuž daj jej možnosť uplatniť sa. Či po stojačky, či na kolenách, či v chráme alebo v triede, či si sám alebo v spoločnosti, povznes svoju dušu k Bohu aspoň na chvíľku a povedz mu, aké city prechovávaš voči nemu, čo si od neho žiadaš, a poďakuj sa mu za ten prostý fakt, že si, že môžeš používať jeho milosť, že aj Tebe patria krásy stvorenstva a že aj Teba čaká odmena za Golgotu. Nestačíš vysloviť modlitbu? Svätý Pavol hovorí o nevysloviteľných vzdychoch, ktoré sú rovnocenné s mod-

litbou a ktoré môžeš vyšeptať aj v najväčšom preťažení prácou. Aj takéto vzdychy posvätia Tvoju prácu, dajú jej mocný základ, na ktorom sa dá stavať. Taká práca je ako modlitba.

Nevieš sa modliť? Verím, že mávaš chvíľky, kedy Ti je duša prázdna, bez vzletu, srdce pusté; no neverím, že by si sa aj vtedy nevládal modliť. Ak sa nevieš modliť naučenou modlitbou, skus sa porozprávať s Pánom Bohom svojimi myšlienkami, jednoduchými slovami, tvor si modlitbu, prezrad' mu svoje túžby, radosti, kríže, hoci len pár slovami, krátkym vzdychom. Veď inokedy, keď Ťa nadíde milostnejšia chvíľa, povieš mu viac a vrúcnejšie. Len chci sa modliť. Už Tvoja vôľa, aj keď je slabá, sa Pánu Bohu páči. Dokonca sa možno modliť aj o to, aby nám Boh dal milosť dobrej modlitby. Pane, nauč nás modliť!

Nuž, drahý priateľ, chceš pomáhať KA? Zapni sa do práce apoštolátom modlitby. Tento apoštolát môže robiť každý; učený aj neučený, mladý aj starý. A nemodli sa len za seba, zasväť aj svoje prostredie Bohu; modli sa za rodičov, bratov, kňazov, svojich učiteľov, vojakov na fronte, politikov, národ, ľudstvo, za duše v očistci, priateľov aj nepriateľov, za celý život. Modli sa i prostredníctvom svätých: Panny Márie, svätého Alojza, svätej Terézie Ježiškovej atď., lebo oni si životom zvlášť zaslúžili lásku božiu, ich orodovanie je u Boha zvlášť účinné a Tebe osožné. Čím viac budeme na Pána Boha naliehať modlitbami, tým väčšie bude jeho srdce, tým hojnejší dážd' milosti, tým bližší „pokoj Kristov v kráľovstve Kristovom“, tým bližšia jeho sláva.

Napokon Ti odcitujem, čo hovorí o modlitbe svätý Ján od Kríža: Niektorí vychvaľujú činnosť a zdá sa im, že svet obrátia svojimi kázňami a vonkajším účinkovaním... Preukázali by oveľa viac služby Cirkvi, a sami by sa stali milšími Bohu, keby polovicu času, veno-

vaného činnosti, posvätili modlitbe. V tom prípade by totiž vykonali viacej pri menšej práci, viacej jednou prácou ako tisícimi, zásluhou svojej modlitby a síl duchovných, z nej plyúcich.

Neverec a Boh.

Svätý Bernard z Clairvaux.

Hoci mnohé veci sú skryté pred nevercami, jednako Boh ľahko ich môže zahanbiť svojimi mnohými dobrodeniami, ktoré im dáva. Ved' kto dáva pokrm žijúcemu, svetlo vidiacemu, vzduch dýchajúcemu? Nuž alebo bolo by zbytočné vypočítavať všetky tieto dobrodenia, lebo je ich veľa. Postačí to najdôležitejšie, čo som už pripomenul, totižto: chlieb, slnko a vzduch. Vravím, najdôležitejšie, nie že by boly najvznešenejšie, lež preto, že telu sú najpotrebnejšie. Vznešenejšie dobrá musí človeka hľadať vo svojej vznešenejšej časti, v duši. A to je vznešenosť, rozum, ctnosť.

Vznešenosťou v človekovi menujem slobodnú vôľu, ktorá mu dáva prednosť nielen pred ostatnými živočíchmi, lež aj vládu nad nimi. Rozum človeka uschopňuje poznať v sebe túto vznešenosť. Napokon ctnosť starostlivo hľadá toho, od ktorého je, a pevne sa ho drží, keď ho nájde. A tak môžeme pozorovať každú z týchto troch s dvojakého hľadiska.

Ludská vznešenosť nespočíva iba v prvenstve človeka nad prírodou, ale aj v moci vládnúť, lebo strach pred človekom je u všetkých živočíchov na zemi. Múdroosť je dvojaká: ponajprv poznať túto vznešenosť alebo iné dobro, že je v nás a že nie je od nás alebo z nás. Napokon aj o ctnosti môžeme uvažovať s dvojakého hľadiska: Keď totiž hľadáme pôvodcu dobier, a potom, keď ho nájdeme, nerozlučiteľne prilipneme k nemu.

Vznešenosť bez múdrosti neosoží; naopak, iba škodí, keď chýba ctnosť. To uvidíme z nasledujúceho: Povedz, akú slávu máš z toho, o čom nevieš, že to máš? Nuž a vedieš, že niečo máš, ale nevedieš, že to nemáš od seba, iste je sláva, ale nie pred Bohom. Tým, čo sa chvália sami pred sebou, vraví apoštol: Čo máš, čo by si nebol dostal? Ale keď si všetko dostal, prečo sa vychvaľuješ, ako keby si nebol všetko iba dostal? Pán chce ukázať, že si nezaslúži pokarhania ten, čo sa chvasce tým, čo má, lež ten, čo sa chvasce, že to nedostal. Preto pokarhanie si nezaslúži ten, čo sa chvasce tým, čo má, lež ten, čo sa chvasce, že to nedostal. Preto za márnú slávu pokladáme tú, ktorá nemá nijaký podklad pravdy. Pravú slávu od tejto takto rozlišujeme. Kto sa chvasce, nech sa chvasce v Pánovi, to jest v pravde. Lebo pravda je Pán.

Preto jedno aj druhé je nevyhnutné, aby si vedel, čo si a že nie si zo seba, aby si totižto celkom nezavrhol chvastanie, ale tiež, aby si sa nechválil bez dôvodov.

Napokon sa vraví: Keď nepoznáš seba samého, vyjdi za stádom svojich spoločníkov. A naozaj, keď človek, pozdvihnutý k takej vznešenosti, ju nechápe, právom môže sa porovnávať s dobytkom ako jeho spoločník, lebo teraz je porušiteľný a smrteľný. Preto tvor, nepoznajúc seba samého, zaraďuje sa medzi nerozumných tvorov. Nie si je vedomý svojej slávy, ktorá je vnútri, a svojou žiadostivosťou dáva sa viesť k veciam vonkajším a smyslovým. Preto sa stáva podobný ostatným, lebo nechápe, že dostal viac ako ostatní.

Preto treba sa chrániť tejto nevedomosti, ktorá je príčinou, že hádam o sebe smýšľame veľmi nízko. A práve tak, ba hádam ešte viac, načim sa báť tej nevedomosti, ktorou všetko pričítame sebe a neprávom si myslíme, že máme všetko dobro a to sami od seba. Lež

ešte väčšmi ako nevedomosť treba zavrhnúť a prekliat takú namyslenosť, ktorá zvädza, aby sme vedome a hádam aj s rozvahou odvážili sa hľadať svoju slávu v dobrách, ktoré nám nepatria; lebo keď sme istí, že nič nemáme zo seba, nehanbíme sa krahnúť česť iného. Prvá nevedomosť je bez slávy. Druhá má slávu, ale nie u Boha. Lež tretie zlo, ktoré sa vedome pácha, je krahnutie toho, čo patrí iba Bohu.

Napokon druhá vyzývavosť je tým ľažšia a nebezpečnejšia, že Bohom pohŕda, kým prvá nevie o Bohu. A o toľko je horšia a hodnejšia odsúdenia ako prvá nevedomosť, že ňou sa pridružujeme k dobytku a druhou k diablom. Je to teda pýcha a najväčší triech, keď používame dary, ako by nám boli prirodzené, a keď prijímame dobrodenia a uchvacujeme slávu dobrodincovu.

Preto okrem vznešenosti a rozumu potrebujeme aj ctnosť, ktorá je ovocím obidvoch a s ktorou hľadáme a držíme sa toho, ktorý je pôvodcom všetkého, a ako darca zaslúžene je oslavovaný vo všetkom. Lebo ináč, keď človek vie, čo má konať, a nekoná to, veľmi bude potrestaný. Prečo? Lebo nechce mať rozum, nechce konať dobro. Radšej myslí na nepravosť na svojej posteli, a čo aj vie pomocou daru rozumu, že nijaké dobrá nemá od seba, jednako usiluje sa ukradnúť a vytrhnúť pre seba slávu, ktorá patrí Pánovi.

Preto je jasné, že vznešenosť bez múdrosti je celkom neužitočná a rozum bez ctnosti záhubný. Ale ctnostný človek, ktorému rozum nie je na záhubu ani vznešenosť bez úžitku, volá k Bohu a úprimne vyznáva: Nie nám, Pane, nie nám, lež svojmu menu daj slávu. To znamená, nič si, Pane, neprivlastňujeme, z vedomosti, nič zo vznešenosti, ale všetko pričítame tvojmu menu, ktoré je prameňom všetkého.

Ale vidí sa mi, že až veľmi odchyľil som sa od predmetu, keď som chcel ukázať, že aj tí, čo nepoznajú Krista, majú dosť pohnútok z prirodzeného zákona pre prijaté telesné aj duchovné dobrodenia, aby milovali Boha pre neho samého. Shrnme teda nakrátko, čo sme povedali.

Ktorý pohan by nevedel, že od nikoho iného nie sú potreby pre telo v tomto smrteľnom živote, totižto životné prostriedky, svetlo, vzduch, ako od toho, čo živí každého tvora, ktorý dáva vychádzať slnku na dobrých aj na zlých, ktorý dáva dážď spravodlivým aj nespravodlivým? Ktorý bezbožník by sa odvážil pokladať za pôvodcu vznešenosti, ktorou sa li-goce jeho duša, niekoho iného, ako toho, ktorý vraví v Geneze: Urobme človeka svoj obraz a podobu? A kto by hľadal iného darcu rozumu ako toho, čo učí človeka múdrosti? Napokon, ktože si myslí, že dostal alebo môže dostať ctnosť od inakiaľ, ako od Pána ctnosti? Preto je neospravedlniteľný každý pohan, keď nemiluje svojho Pána Boha z celého srdca, z celej duše a zo všetkých svojich síl. Z vnútra každého ozýva sa prirodzená spravodlivosť, ktorú dobre pozná rozum, že totižto celkom musí milovať toho, o ktorom dobre vie, že má mu ďakovať za všetko, čo má.

DO VÝŠAV.

Učme sa poníženosti! *

Svätý Bernard.

„A bol im poddaný.“ Kto a komu? Boh ľudom! Boh, ktorému sú poddaní anjeli, ktorého poslúchajú kniežatstvá a mocnosti, bol poddaný Márii, a nielen Márii, ale aj Jozefovi pre Máriu. Obdivuj preto jedno aj druhé a vyber si, ak môžeš, čo by si mal viacej obdivovať, či nesmierne dobrotivú blahosklonnosť Synovu a či úžasnú hodnosť Matkinu. I v jedno i v dru-

* Na 9. januára, na sviatok svätej Rodiny.

hom prípade — veci ohromujúce, veci zázračné. To, že Boh poslúcha ženu, je bezpříkladná poníženosť, a že žena má moc nad Bohom, je nevyrovnateľná vznešenosť. Vo chválach panensky nepoškvrnených ľudí sa zvlášť spieva, že idú za Baránkom, kdekoľvek ide. Čo myslíš, akých veľkých chvál je hodná tá, ktorá ide pred ním.

Človeče, uč sa poslúchať; zem, uč sa poddávať; prach, uč sa byť poníženým! Veď o tvojom Stvoriteľovi hovorí evanjelista: „A bol im poddaný“, a niet pochybnosti, že Márii a Jozefovi. Hanbi sa, prach! Boh sa poddáva ľuďom, a ty si žiadaš vládnúť nad ľuďmi, čím sa staviaš nad svojho Stvoriteľa? Ak niekedy budem na také niečo pomýšľať, kiežby mi Boh ráčil odpovedať, ako odpovedal svojmu apoštolovi, keď ho pokúšal: „Choď mi s očú, lebo nemáš smyslu pre to, čo je božie.“ A veru. Koľko ráz túžim vládnúť nad ľuďmi, toľko ráz pokúšam sa prevýšiť Boha. Naozaj, nechápem to, čo je božie. Veď o ňom evanjelista hovorí: „A bol im poddaný.“ Ó človeče, ak pokladáš za ťažké nasledovať príklad človeka, iste ti nebude nedôstojným nasledovať svojho Stvoriteľa. Ak azda nemôžeš ísť za ním, kdekoľvek ide, pokladaj za slušné nasledovať ho aspoň tou cestou, ktorou ťa láskavo sprevádza.

Ak nemôžeš kráčať vznešenou cestičkou panenstva, nasleduj ho aspoň najistejšou cestou pokory! Ak niektoré panenské duše vybočia s tejto cesty pokory, ani ony nebudú nasledovať Baránka, kdekoľvek pôjde. Nasleduje ho síce poškvrnený človek, ak je ponížený, nasleduje ho panický, čo je aj pyšný, ale už nie vo všetkom, lebo poškvrnený sa nemôže priblížiť k čistému Baránkovi, ktorý je bez škvrny; a zas ten, ktorý má panenstvo, ale je pyšný, nie je hodný prísť ku poníženému Baránkovi, ktorý onemel nie pred tým, ktorý ho strihal, ale ktorý ho zabíjal. Predsa však lepšiu čiastku pri nasledovaní si vyvolil hriešnik, ktorý je ponížený, ako panik, ktorý je pyšný. Prvý svojou pokorou zadosť učiní za to, že sa poškvrnil, druhý svojou pýchou aj čistotu poškvrní. Prel. Fr. P.

Miluj protivníkov svojich!

Svätý Hieronym.

Hovorím vám: Milujte svojich nepriateľov a dobre robte tým, ktorí vás nenávidia. Mnohí, ktorí posudzujú božie príkazy podľa svojej slabosti a nie podľa schopností svätcov, pokladajú ich za nespĺniteľné a hovoria, že pre ctnosť stačí nemať nenávisť k nepriateľom a prikazovať, aby sme milovali ešte nadto, znamená prikazovať, čo naša prirodzenosť ne-

môže zniesť. Treba vedieť, že Kristus neprikazuje nemožné veci, ale dokonalé. Čo urobil Dávid Saulovi alebo Absolonovi; Štefan-mučeník modlil sa za svojich protivníkov, ktorí ho kameňovali; Pavol túži byť preklínaný za svojich prenasledovateľov; a toto všetko Ježiš učil aj urobil hovoriac: Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia.

V ostatných dobrých skutkoch vždy môže dakto niečo namietaf, no čo sa lásky týka, nikto sa nebude môcť vyhovoriť. Či môže voľakto povedať: Nemôžem sa postiť alebo nemôžem milovať? Či môže niekto povedať, nevládzem zachovať panenstvo, nemôžem všetko predať a dať chudobným; či môže voľakto povedať: Nemôžem milovať nepriateľov?

Veď tu sa nevysilujú nohy behom ani uši počúvaním ani ruky sa neunavujú prácou, aby sme sa touto výhovorkou mohli oslobodiť. Nikto nám nehovorí: Idte na východ a hľadajte lásku, plavte sa na západ a nájdete lásku. Vo vnútri nášho srdca je, tam sa musíme vroriť, ako hovorí prorok: Márnostatníci, vráťte sa ku svojmu srdcu, lebo to, čo sa od vás žiada, nenachádza sa v ďalekých krajoch, ale vo vás samých.

Mučeníctvo je zázračnou stálosťou.

Umučenie svätého Polykarpa.

Blahoslavené utrpenia tým, ktorí ich znášajú, prinášajú nebeské kráľovstvo. Tým, čo opovrhnu všetkými svetskými vecami, bohatstvami, poctami, rodinou, je mučeníctvo korunou všetkého zriekania sa. Veď čo súceho môže dať poslušnosť služobníkov takému dôstojnému Pánovi, keď je známe, že Pán vykonal pre služobníkov väčšie veci ako oni pre neho? Preto je potrebné, aby sme sa stali múdrejšími, aby sme o všetkom rozprávali s bojazlivosťou a aby sme o veľkých a mocných víťazstvách jednotlivých bojovníkov Kristových tak rozprávali, ako to zodpovedá skutočnosti: akú lásku mali voči Bohu a ako trpezlivo všetko pretrpeli. Kto by sa totiž nezačudoval veľmi nad tým, že mnohým rany strašných bičov boli sladkými, do tela vrážajúce rozpálené železá mučiacich nástrojov milými, že meč bol im láskavým, a lahodiacimi im boly muky syčiacich plameňov, keď prýštila krv z obidvoch bokov tela a keď odkmášané bolo živé telo, zjavilo sa všetko vnútro údov, že aj okolostojaci to vidiac plakali nad hrôzou toľkej ukrutnosti a nemohli sa dívať bez slz na to, čo sami chceli, aby sa stalo. No nebolo počuť nijaký vzdych trpiacich mučeníkov ani nijaké kvílenie, bolesťou vynútené. Aby radostne podstupovali jednotlivé mučenia, preto

lym udatnejšie sa správali voči mukám. Totiž prítomný Pán, prijímajúc takú vernú obeť svojich sluhov, dal im nielen život večný a tie veci, ktoré sa dávajú nábožným, ale zmiernil aj horkosť ich bolesti, aby muky tela nezlomily trpezlivosť ducha. Rozprával sa totiž s nimi Pán, ktorý sa na nich díval a aj povzbudzoval ich vo vytrvalosti. Jeho prítomnosť zmiernovala ich muky a sľubovala im, ak vydržia, nebeské kráľovstvo. Preto ono opovrhovanie sudcami, preto ona slávna trpezlivosť. Lebo túžili zrieknuť sa svetla tohto sveta, aby na rozkaz Pánov prišli do jasných a večných príbytkov spásy. Dávali prednosť pravde pred ľadou, nebeským veciam pred pozemskými, večným pred pominuteľnými. Trpeli chvíľku, ale tým získali radosť, ktorá nezostarne a nikdy nepominie.

Prel. H.

Blahoslavení, ktorí trpia prenasledovanie pre spravodlivosť.

Svätý Bernardín Sienský.

Traja činitelia tvoria mučeníka: utrpenie, príčina a vytrvalosť, čiže trest smrti, pohnútky a odmena. Prvý činiteľ je utrpenie čiže trest smrti, a o tom hovorí (Pán): Blahoslavení, ktorí trpia prenasledovanie. Spravodlivý môže znášať trojaké prenasledovanie: prvé na majetku, druhé na cti, tretie na osobe. A o takých hovorí apoštol k Židom: Tito skúsili posmechy, bičovania, okrem toho aj okovy a väzenia; boli kameňovaní, prenasledovaní. Túlili sa v ovčích a kozích kožiach, trpeli núdzu, boli sužovaní a trýznení. Týchto svet nebol hodný.

Druhým činiteľom, ktorý tvorí mučeníka, je príčina alebo pohnútky, a o tom Pán hovorí: Pre spravodlivosť. Nepovedal len: „ktorí trpia“, ale pridal: „pre spravodlivosť“. Trojaká je spravodlivosť, pre ktorú spravodlivý trpí. Prvá je spravodlivosť vernosti, druhá mravnosti a tretia spravodlivosť lásky. Ale trpezlivosť korunuje dielo, lebo ňou sa skúša pravá láska k Bohu a bližnému. Jasno sa dá spoznať, či a v akej miere ju dakto má. Trpezlivosť ukazuje, s akou veľkou láskou sa máme s Kristom spojiť, aby sme sa v nešťastí neoddelili. Preto apoštol hovorí k Rimanom: Istý som, že ani život ani smrť ani kniežatá ani mocnosť ani prítomnosť ani budúcnosť ani odvaha ani vznešenosť ani nízkosť ani iné stvorenie neodlúči vás od lásky božej, ktorá je v Kristu Ježišovi Pánu našom.

Tretie, čo utvára mučeníka, je vytrvalosť čiže odmena alebo odmena vytrvalosti. Preto Pán pripomína: Lebo ich je kráľovstvo nebeské. Oprávnené je teda

sľúbené kráľovstvo nebeské prvému a poslednému blahoslavenstvu: ponajprv pre náklonnosť, potom pre súženie a za tretie pre vlastný obsah. Predovšetkým pre náklonnosť, lebo ako pre chudobu, cestou odriekania sa všetkého svetského, vychádza človek ako by z tohto sveta, aby sa umiestil vo vznešenejšom veku alebo kráľovstve, tak znášaním mučeníctva vychádza človek duchovne aj telesne z tohto sveta aj zo svojho telesného života, aby kráčal k vyššiemu veku alebo kráľovstvu. A to nech nám udeliť ráči vzor všetkého znášania utrpení Pán Ježiš Kristus, ktorému s Otcom aj Duchom Svätým nech sa vzdáva dobrorečenia, chvála a sláva a vďaka, úcta a česť na veky vekov. Amen.

Prel. Profous.

Modlitba za správne smýšľanie.

John Henry Newman.

Bože, celý môj život bol reťazou milostí a požehnaní, ktoré si mi preukázal, mne najnehodnejšiemu tvorovi. Rok čo rok si ma privádzal bližšie, odstraňoval si nebezpečenstvá s môjho chodníka, občerstvoval si ma, viedol, riadil a ochraňoval si ma. Ach, neopušť ma, keď zmalátnejú moje sily! Viem, že ma nikdy neopuštíš. Smelo sa môžem spoľahnúť na teba. Keď ti budem verný, budeš mi stále a až do konca preukazovať v prekypujúcej miere svoje dobrodenia. Môžem odpočívať vo tvojom náručí, môžem spať na твоjích prsiach. Len mi daj a rozmnož vo mne úplnú dôveru v teba, ktorá bude sväzkom smluvy medzi tebou a mnou a zárukou v mojom srdci a svedomí, že ty, najvyšší Boh, ma neopuštíš.

Pane, vo tvojom náručí som v bezpečnosti; keď si so mnou, nemám sa čoho báť, keď ma opustiš, je po každej mojej nádeji. Nič neviem o budúcnosti, no dôverujem v teba. Modlím sa k tebe, aby si mi dal to, čo mi je na osoh; modlím sa, aby si odňal odo mňa to, čo by mohlo škodiť mojej spáse. Ponechávam všetko na tvoju ľubovôľu, lebo čo ty poznáš, ja nepoznám. Keď sošleš na mňa bolesti a starosti, daj mi milosti, aby som ich mužne znášal. Uchovaj ma pred vznetlivosťou a sebeckvom. Keď mi dáš zdravie, silu a úspech v tomto svete, daj mi vždy aj ostražitosť, aby ma tieto veľké dary neodďialily od teba. Daj, aby som ťa poznal, aby som v teba veril, teba miloval, tebe slúžil, tebe a pre teba žil. A dovol, aby som zomrel v ten čas a takým spôsobom, ktorý najviac prispieje na rozšírenie tvojej slávy.

Viem, Pane, ty splníš svoju povinnosť voči mne tak, ako ja pomocou tvojej milosti splním svoju povinnosť voči tebe. Viem dobre, že ty nikdy neopuštíš

tých, ktorí ňa hľadajú, a ktorí ešte blúdiac, v teba dôverujú. Viem však aj to, že čím viac prosím o tvoju ochranu, tým v istejšej a bohatejšej miere budem ju požívať. A preto volám teraz k tebe a prosím ňa predovšetkým, aby si ma uchránil pred mnou samým — aby som sledoval výlučne len tvoju vôľu. Ďalej ňa vrúčne prosím, aby si pre svoju nekonečnú útrpnosť žiadal odo mňa veci, mojím silám primerané. Ne navštví ma, dobrotivý Pane, — ak nie je nesprávne takto sa modliť — ne navštví ma, Pane, takými skúškami, ktoré vedia znášať len svätí! Zmiluj sa nad mojou slabosťou a veď ma k nebu na istejšiu a pokojnejšiu cestu. Kladiem všetko do tvojich rúk; keď však dopustiš na mňa ešte ťažšie skúšky, daj mi viac milosti a zahrň ma plnosťou svojej sily a svojej útechy.

Bože môj, ty a len ty sám si najmúdrejší a vševediaci. Verím, že vieš, čo je pre mňa najlepšie. Verím, že viacej ma miluješ ako ja sám seba. Verím, že si najmúdrejší vo svojej prozreteľnosti a najmocnejší vo svojej ochrane. Dakujem ti z celého srdca, že si ma vyrval zpod mojej vlastnej ochrany a rozkážal si mi odovzdať sa tvojim rukám. Nevieť si želať nič lepšieho, ako stať sa tvojou ľarchou a nie svojou vlastnou. Ó Pane, s tvojou milosťou budem ňa nasledovať, kdekoľvek len pôjdeš, a nebudem ňa predbiehať na tvojej ceste. Budem čakať na teba, na tvoje vedenie, a keď to dosiahnem, budem konať s úprimnou prostotou. A sľubujem, že keď ma niekedy necháš v temnote alebo vo zmätku, nebudem netrpezlivý; nebudem ani nariekať, ani sa nebudem hnevať, aj keď sa dostanem do nešťastia alebo úzkosti. Prel. H.

ŽIVOT.

Vianočný plápol.

Dr. Max. Chladný - Hanoš.

Ticho modlím sa k tebe, Bože večný, za tichej polnoci, čo rozžiaril si ju leskom nevidaným nad svetom široším.

Ticho modlím sa, lebo som bezmocný.

Nie preto bezmocný, že by som sa cítil červíkom nepatrným, zarytým do čiernej zeme, ani preto nie, že by som mor cítil na duši, mor a vzdor — a ruku tvoju, ťažkú ako milióny svetov, sebe nad hlavou; nie preto, Bože, nazývam sa bezmocným.

Ticho sa modlím pred tebou, Bože veľký, lebo sily nemám vravieť nahlas, sily nemám vysloviť aspoň trochu primerane to, čo v duši si mi vzkriesil.

Zavalil si ma, Bože môj a moje všetko, ukrutne si ma zavalil, ako len ty, čo vesmír sa ti máli pri pohľade, ako len ty zavalíš vieš. Zdusil si vo mne, Bože, nekonečný výkrik, zdusil si vo mne výskot, jasot, výskot, čo by do večného nekonečna vesmírnym hromom letel

a v každom kútiku vyvolával echá vekovitě.

Zdusil si ho, Bože, vo mne, múdre zdusil, lebo keby som ho zvolal, len raz zvolal, ten výkrik tejto chvíle hodný, v tej chvíli samej pominul by som sa, zavraždil by som sa, zahynul by som, lebo chvíle tejto výkrik nesmel by znať miery — a to ja neznesiem... zatiaľ aspoň, tu, keď len cez rajský závoj hľadím na teba, tu neznesiem. Volanie moje závoj tvoj roztrhať by muselo — a ty to ešte nechceš, teraz ešte, pre mňa, teraz ešte nechceš.

Ticho modlím sa k tebe, Bože večný, lebo volať nemôžem. Zavalil si ma, môj Bože, tuho zavalil. Tedy aspoň v tichosti porozprávam ti teraz svoju radosť, vylejem ti svoje potešenie, vyrozprávam ti svoje nadšenie.

Vianoce si mi dal, Bože, Vianoce...

Plápol prenesmierny ma zožiera, plápol, čo zdusiť si ho musel, Pán môj!

Plápol, podpálený Vianocami.

Ja chcel by poznať svety nedozerné,
ja chcel by poznať všetko, všetko,
mňa túžby mystické tak kmášu, tak bičujú, ako
Tatár krutý kindžalom by srdce súžil mi,
ja poznať by chcel všetko, všetko,
aj teba, Bože môj, teba, Nekonečno,
teba, čo tajný si viac než taje najtemnejších nocí,
teba, čo zastrel si sa svetlom kýmsi, hrozným,
nepriístupným, že smrťou hroziš každému, čo sľiadol
by Ťa tvárou v tvár —

ja predsa vidieť chcem Ťa, Bože,

vidieť chcem Ťa

v tej celej tvojej kráse bezmedznej a tajomnosti
strašnej!

To ty si do mňa zasial plápol ten,
to ty si zažal vo mne ten nepokoj ukrutný,
to ty si ma hodil na Zem a údelom mi dal hľadať
Ťa všade a po tebe sa chamtiť a nenachádzať pokoja.

Som Prometheus, môj Bože,

som Prometheus, čo chcel by divy robiť,

čo chcel by celé ľudstvo sviazať v boj proti bož-

stvám kýmsi krutým — však skaly lámať nemôž',

však ruky pohnúť — nemôž',

však dať sa počuť ľudu — nemôž'!

To ja som, Boh môj.

to ja!

Nie pravda, vlastne, Bože! To nie ja!
To bol som len, to bol som včera do večera,
do včera večera.

Našiel som Boha v sebe. Boha v sebe!

Kristus je tu! Bože veľký!

Prometeus prikutý strhol si putá,

Prometeus prikutý vyzdravel cele,

Prometeus prikutý zamáchal pravicom,

Prometeus prikutý zahučal hromom,
svety sa shfky.

Prometeus prikutý na útok zvolal,

Prometeus prikutý dobýva božstvá!

Prometeus prikutý — odkutý —

to som ja, Bože!

Dobývam Božstvo!

Dobývam teba, Pán môj a Boh.

Božstvo som objavil v sebe.

Kristus je tu.

Ticho len modlím sa k tebe, môj Bože,

ticho len, bo sily ku hlasu veľkému,

ku hlasu takému, čo duši by uľavil v tej chvíli,

v tej chvíli vianočnej,

v tej chvíli utierne,

v tej chvíli tajomstiev,

v tej chvíli, keď Božstvo strháva masku o pohľad

sa — priehľbeň lásky a dobroty — upiera na Zem,

v tej chvíli, keď svetlo nepreniknuteľné božstva

v úsmev sa dieťaťa Panenky mení;

pre taký úžas,

pre taký strašný jas a úžas hlasu ja nenájdem.

Len ticho modlím sa k tebe, Bože môj, v tej chvíli
vianočnej, bo tuho, mocne divom svojím si zavalil ma,
Bože môj a Pane.

V čom väzí duševná kríza nášho akademika.

Je to do určitej miery zarážajúce, keď sa dne-
hovori o takom probléme, ako je duševná bieda slo-
venského akademika.

„Akože“, opýtate sa hádam, „či je to s našimi
vysokoškólákmi na duchovnom poli naozaj tak zle?“

Nuž, nechcem veci zveličovať, ale musíme to žiaľ-
bohu konštatovať, že náš terajší akademik javí akús
dezorientovanosť, bezradnosť, sháňa sa po pravde
študuje ideologie, alebo vo väčšine prípadov ho nábo-
ženské a duchovné otázky vôbec nezaujímajú. Vini
nehľadajme nikde inde, ako vo smutnom dedičstve
minulosti, ktorá chcela z akademika vychovať vedca
odborníka, ale usilovala sa ho aj získať pre nepria-
teľský alebo aspoň ľahostajný postoj voči korune hie-
rarchie hodnôt: Bohu a náboženstvu.

Dneskajší akademik nesie na sebe ešte pečať minulých sústav; ale už je aj na čase, aby sa začalo s dôkladnou nápravou. Len treba začať, akademik už sám bude vedieť pokračovať. Treba podniknúť úsilie o úplnú a dôkladnú náboženskú, duchovnú obrodu. Akademikovi treba len podať ruku, ukázať smer, povedať slovo, a on pôjde; len mu treba pomôcť, sám na to nestačí. Len si pripomeňme, s akým záujmom chodia svoradovskí akademici na náboženský seminár, koľkí navštevujú schôdzky Mariánskej kongregácie! Uvážme obnos 18.000 Ks, ktorý svoradovskí akademici obrátili na zakúpenie náboženskej tlače! Stačilo maličké oznámenie, že o 6. hod. ráno budú roráty, a internátna kaplnka bola plná. Prosím a nielen to, ale temer všetci pristupujú denne k Sviatosti oltárnej!

Nuž, tu je niekoľko faktov ako dokument toho, že akademická mládež smädi po duchovných hodnotách, venuje sa nielen bystreniu umu, ale aj svojej duši, a to už mnoho znamená! Od úvah a pomoci duchovného radcu už nie je ďaleko k úplnému poznaniu; a naša akademická mláď chce dôjsť k žriedlu Pravdy, Dobra a Krásy. „Hic est Dominus“, napísané je vo svoradovskom kostolíku. Božia milosť už účinkuje, duše akademikov sa kypria, duchovná suchota sa zavlažuje, a dá Pán, že keď bude pomoc, duševná kríza zmení sa v plesajúcu jar. R. J.

Pomer k bližnému.

S bližným zaobchádzaj ako s ohňom, nepostav sa k nemu ani veľmi blízko, ani veľmi ďaleko. Keď sa veľmi priblížiš, popáliš sa; keď sa vzdiališ, zmrzneš.

Svätý Ignác.

Žijeme fažké časy.

Prišli raz k svätému Augustínovi ľudia, ktorí nič nerobili, iba nadávali na to, že je zle, že nie je to tak, ako by malo byť. Pravda, okrem tých nádaviek nevykonali nič. A tým svätec odpovedal takto: Ktože je čas? My ľudia sme čas. A aký je čas? Taký, akí sme my, a bude taký, akým ho urobíme. Ale tu si načim uvedomiť, že ten čas nebude taký, akým ho urobíme my sami, ale akým ho urobíme s božou milosťou. A na to dnes zabúdajú niektorí z tých, čo chcú reformovať zlé časy. Všetko chcú vykonať sami, všetko záleží na tom, čo oni povedia, čo oni napíšu, máme sa vraj iba na nich spoliehať, a na nič inšie. Nuž ale to je blud. I dnes nie sme ničím iným, ako nástrojmi v božích rukách, lebo keď chceme získať Kristu duše, tu si musíme predovšetkým uvedomiť, že ľudské

vnútro, ľudské srdce môže obrátiť iba Pán Boh, iba on ho môže k sebe pritiahnúť. To, pravda, neznamená, že si máme založiť ruky, a spokojne dívať sa na to, ako Pán Boh bude konať zázraky. Všetci sme viazaní starať sa o duševné dobro svojho spolubrata, ale iba ako nástroje v božích rukách, ktorými Boh vykoná svoje dielo.

Preto prvý predpoklad pre prácu v katolíckej akcii je vedomie, že sami nemôžeme nič, ale že je to božia moc, ktorá vedie bližného na lepšie cesty. Budme preto ukazovateľmi smeru k Bohu príkladným životom, to je najkrajší a najpraktickejší apoštolát v katolíckej akcii, aby na našom živote každý videl, že Kristova pravda sa dá prežívať. To skôr pomôže, ako mnohé reči a písania. Nepíšme a neprednášajme preto, aby sa povedalo, že katolicizmus, ktorý je reprezentovaný toľkými a takými spisovateľmi a rečníkmi, nie je ešte celkom taký zlý, ale keď píšeme alebo vravíme o náboženských otázkach, budme si vedomí, že sme iba nedokonalé nástroje, ktorými má prísť viera do srdca našich spolubratov. V ničom nehľadajme svoju chválu, ale božiu pravdu. Potom prídu dobré časy, lebo Kráľ všetkých časov ich zabezpečí našim prostredníctvom. Müller.

Sloboda v smýšľaní.

Poznanie rozumu bez osvietenia viery je veľmi nedokonalé a nebezpečné. Máme veľa ľudí, čo si myslia, že ich smýšľanie nesmie nikto opraviť, nikto im nesmie protirečiť, ani sám Boh, lebo keď stvoril rozum na rozmýšľanie, nuž ten rozum musí byť správny. Preto konám, čo chcem.

Nuž ale takéto filozofovanie má práve takú cenu, ako hvizdanie, keď si niekto hvizdá, aby hvizdal, nič inšie. Mnohí mudrlanti sa pohoršili, keď sa na niektorých miestach zdôrazňovalo, že filozofia je slúžkou teologie. Nuž ale dívajte sa, ako to vyzerá v praktickom živote. Filozof filozofuje pre seba. Jeden z tých filozofov je telesný žobrák, preto je naplnený obdivom nad silou, zdravím a krásou iného, lebo to nemá. Iní zasa prekypuje životnou silou, preto vášnivo miluje všetky dary života. Tretí si vymýšľa filozofiu nadčloveka. Ďalší si vymýšľa filozofiu pesimizmu, alebo nechuf k absolútnym hodnotám, preto si vymýšľa filozofiu úplnej skepsy. Ako vidieť, každý filozofuje pre seba, aby mohol žiť, aby prekonal strach, pocit neistoty, vedomie myšlienkovvej slabosti. Každý filozofuje pre pohodlie, aby ostal tým, čím je, aby nemusel hodinu skôr vstávať, aby sa nemusel v piatok postíť atď.

Koľko filozofov, toľko filozofii, toľko ciest. Kresťan však pozná len jednu cestu, jednu filozofiu, jeden smer, ktorý je určený večným cieľom. Boh určuje smýšľanie i konanie človeka, preto mu určuje aj cestu, po ktorej má kráčať k cieľu. Pravda, táto cesta nie je urobená pre pohodlie cestovateľov, turistov, trampov, ale pre tých, čo smelo pôjdu údolím, cez hory, i nebezpečným úskalím. Táto cesta je ťažká, a podľa filozofov, ktorí si zakladajú na svojej slobode, nie je súca pre človeka. Tí kráčajú po cestách rovných, ktoré zapáchajú asfaltom, ale neprídu ani zďaleka tam, kde príde človek po ťažkej ceste k cieľu života, k Bohu. Pre tých, čo milujú nesprávnu slobodu, sloboda je ísť po takej ceste, po akej sa mi páči. Pre kresťana sloboda je ísť po ceste, ktorá vedie k cieľu.

Müller.

Nepoškvrnená Panna, vzor katolíckeho dievčaťa.

Nepoškvrnená Panna, ktorá je čistá, ba neporovnateľne čistejšia ako anjeli, ktorým je Kráľovnou, je spolu i pevnou ženou, pracovitou a vernou vo všetkých svojich povinnostiach. Hotová je v každej okolnosti vyplniť svoju povinnosť, i keby na ňu zaľahla tvrdo a desivo. Len čo jej anjel Gabriel doniesol božie posolstvo, vidíte ju ako dievku Pánovu hľadieť na vysokú hodnosť a vysoký úrad, ku ktorému je povolaná. A je povolaná za slávnú Matku Kristovu a bolestnú Matku Spasiteľovu pod krížom, za Matku trpiaceho a biedneho ľudstva, Pomocnicu kresťanov, Útočisko hriešnika a potešenie zarmútených. Svätá Panna v plnom povedomí toľkej veľkosti a významu privoľuje na slová anjelove. Dovtedy bola zatvorená v ústraní chrámu, v samote malého nazaretského domčeka. Teraz však ju vidíme, ako sa ponáhľa cez horské chodníky navštíviť svoju príbuznú Alžbetu a pomôcť jej. Keď Pán Ježiš začal svoj verejný život na svadbe v Káne Galilejskej, ona dáva pozor, aby nič nechýbalo pre potešenie manželov a hosťov. Sama je medzi zástupom a trpezlivo čaká na chvíľku, kedy by mohla hovoriť s Ježišom. Rovno stojí pod krížom svojho božského Syna so srdcom prebodnutým mečom. Modlí sa s apoštolmi a pripravuje ich, aby mohli dobre prijať silu shora a potom rozširovať dobrú zvesť.

Drahé dcéry, nezabúdajte, že čistota a jas majú vás pripraviť ku povinnostiam zajtrajška, majú vás podopierať už teraz vo veľkých povinnostiach dneška. Mária neocitla sa razom pripravená na svoje „staň sa“, pripravila sa na to svojou pevnosťou a čistotou. Mladé

ženy a dievčatá našich čias, i vy musíte hľadiť do budúcnosti. Čistotou a pevnosťou máte sa oslobodiť a uspôsobiť ochotne prejsť z tichosti rodiny a vášho nábožného spolku ku svätému a radostnému, no predsa tvrdému životu kresťanských manželiek a matiek. Už odteraz privykajte po radostných, tichých hodinách vašich schôdzok venovať sa vonkajšej činnosti, ktorá od vás vyžaduje odhodlané a veselé samodarovanie v zabudnutí seba, v plnení povinností stavu, v plodných podujatiach dobročinnosti.

Ako nepoškvrnená Panna, i vy máte kráčať, keď i nie cez vrchy, no po verejných uliciach a námestiach. Pritom musíte byť bystré, obratné, i obzretné ako v hornatom teréne. Takto máte ísť tam, kde vás volajú vaše zamestnania. Do spoločného života, do rodiny, medzi priateľov a známych máte prinášať nenútenú veselosť, nevtieravú milotu a jemnú a pozornú zdvorilosť. Nenápadne a múdro sa máte zamiešať medzi zástup tak rôznorodý, tak ustaraný, inokedy samopašný, ľahostajný i nenávistný. I vy máte vedieť stáť priamo pod krížom, máte vedieť panovať nad svojimi trápnyimi a znechucujúcimi dojmami. Máte sa vedieť udržať pevne v životných skúškach, aby ste mohli spolucítiť s cudzím nešťastím, aby ste mohli povzbudzovať a posilňovať druhých. Či nevidíte, akú veľkú čistotu a silu to všetko vyžaduje od vás, ak chcete mať smelosť plniť si každý deň povinnosť, ak chcete uprostred blata zachovať si neporušenú belosť rúcha a nebeskú belasosť stuhy.

Pius XII.

LITERATÚRA.

Dr. PAVOL BEŇOVSKÝ: Poznámky k národnostnému princípu. Vydal Spolok sv. Vojtecha, Trnava 1942, str. 186, cena neudaná. Po výbornej štúdií Dr. Chladného prichádza zas kniha Dr. Beňovského naozaj v pravý čas. Národnostné, štátovedecké a sociologické otázky sú u nás na dennom pretrase. Širšia pospolitosť aj hlbavejší myslitelia súčasnými pomermi sú donútení dať si odpoveď na otázku, čo je národ, čo je štát, kto vlastne má právo na samostatný štát a aké dôsledky plynú z faktu, že my Slováci máme samostatný štát. Dr. Beňovský predstavuje sa touto knihou ako odborník, ktorý na podklade prirodzeného práva a z dosiaľ najznámejších odborných štúdií dáva našej inteligencii spoľahlivé pravidlá riešenia nacionálnych otázok vo svetle katolíckych zásad. Načim zdôrazniť, že autor

celkove pozná odbornú svetovú spisbu o predmete, o ktorom píše. Preto dáva také riešenie, ktoré v zásade prijímajú všetky svetové kapacity. Knihu odporúčam našim verejným činiteľom. — im.

DEJINY SV. ANGELY Z MERICI. Vydal kláštor Uršulínok v Trnave 1942, str. 480, broš. 38 Ks, viaz. 56 Ks. Na Slovensku máme veľa učiteliek, ktoré vychovávajú dcéry svätej Uršule. Ale málo sme vedeli o duchovnej matke týchto dcier, o svätej Angele, ktorá je vlastne zakladateľkou rehole uršulínok. V knihe je dôkladne opísaný vnútorný život svätej Angely, z ktorého vyrástla apoštolská činnosť celej rehole. Trnavským uršulínkam sme zo srdca povďační za túto knihu, lebo ňou pomohly slovenským dušiam nazrieť do života tých, čo žili podľa vôle nebeského Otca. Viem, že k prekladaniu ich viedla láska k dušiam, ktoré chcú získať Kristu. Ale prečo voľný preklad? Veď nemeckú mentalitu môžeme slovensky vysvetliť doslovne a slovenskému duchu primerane. Tento životopis odporúčam devám a ženám smeristickej rodiny a som presvedčený, že našim smeristkám dá to, čo zbytočne hľadajú v knihách pochybnej hodnoty. — im.

P. LIBOR MATTOŠKA, OFM: Lalia medzi tinním. Nákladom Serafínskeho sveta v Kremnici 1942, str. 332, 28 Ks. Naše dievčatá dostávajú najkrajší dar na Ježiška, dar od „otecka“, od autora tejto knižky. Máme veru málo ľudí na Slovensku, ktorí by sa vedeli tak svojsky a tak otvorene prihovoriť k dievčenskej duši, ako P. Mattoška. Všetko, čo píše, píše zo života a o živote, a to tak, že dievča dobrej vôle musí uznať, že nie je to lichotenie, ani vyhrážanie, ale životné napomenutie, ktoré dáva skúsený vodca duší. Prosím rodičov, aby túto knižku dali svojim dcéram ako bezpečného sprievodcu životom. — im.

JOSEF STAUDINGER: Das Jenseits. Verlag Benzinger, Einsiedeln 1941, str. 400, broš. RM 10, viaz. RM 12. Pre človeka je veľmi dôležité, aby vedel, čo koná a ako koná teraz, v tejto chvíli, aby jeho čin bol dobrý. Lež človek chce vedieť, čo má koná nielen pri jednotlivých činoch, lež aj vo všeobecnosti. Konkrétne by sme to povedali takto: Aké stanovisko mám zaujať k súčasným pomerom. Na túto otázku dáva odpoveď táto knižka. Neraz si myslím, že spleťté otázky spoločenského života potrebujú nového lekára, človeka, ktorý by všetko riešil tak, ako to dosiaľ nikto nerozriešil. Ale to je omyl. Aj prítomnú situáciu môžeme a musíme riešiť vo svetle Kristových právd, lebo tie aj dneska sú najbezpečnejším

ukazovateľom cesty z labyrintu mienok, v ktorých človek nikdy nemôže nájsť istotu. Kniha je naozaj aktuálna, preto ju odporúčam tým, čo hľadajú odpovede na otázky, ktoré nastoluje terajšia doba. — im.

E. RAITZ VON FRENTZ: *Selbstverleugnung*. 2. vydanie. Verlag Benziger, Einsiedeln-Köln 1938, str. 336, broš. RM 2.90, viaz. RM 3.90. Celý obsah knihy je vlastne vysvetlením týchto slov Krista Pána: Kto mňa chce nasledovať, nech zaprie sám seba a vezme svoj križ, a nasleduje mňa. Pre duchovný život je iste dôležité poznať, kedy a v akej miere človek má sa zaprieť, zriecť niečoho, aby dosiahol vyššie dobro. Autor rieši tento problém po stránke psychologickéj a teologickej. Je naozaj málo kníh, v ktorých by bola spracovaná otázka katolíckej askézy tak podrobne a dôkladne, ako v tejto knihe. Nezriekame sa, nezapierame sa preto, aby sme len niečo stratili a nič nezískali. Sebazapretie má hlbšie korene, je len vnútornou prípravou na prijatie väčších darov, najmä keď ide o život nadprirodzený. Knihu odporúčam na rozjímanie kňazom a bohoslovcom. — im.

I. F. GÖRRES: *Die siebenfache Flucht der Radegundis*. Verlag Herder im Br., 1942, str. 258, broš. RM 3, viaz. RM 4.50. Krásny životopis veľkej nemeckej svätice z prvých čias kresťanstva v Nemecku. Životopisy najstarších kresťanských svätcov bývajú neraz opradené nábožnou mienkou ich obdivovateľov, ktorá v mnohých prípadoch zatlačuje do pozadia dejinnú skutočnosť. Autorka tejto knihy má tú prednosť, že čitateľovi vie predstaviť sväticu v prísnych hraniciach dejín, a pritom podáva každý fakt v takom svetle, že vzbudí obdiv u každého. Životopis je písaný pútavo, na základe dejinných údajov a takým slohom, ako si to želá dnešný človek. Vrele odporúčam. — im.

KARS ROLFUS: *Gethsemane und Golgota*. Verlag Benziger, Einsiedeln 1942, str. 512, broš. RM 3, viaz. RM 3.25. Krásne rozjímania, napísané podľa zjavení blahoslavenej Kataríny Emmerichovej. Živo prežívané utrpenia Spasiteľove vždy povznášajú dušu k väčšej láske a k milovaniu Krista. Knižku odporúčam na rozjímanie v kláštoroch. — im.

Dr. Fra BERNARDIN POLONIJO: Bl. Nikola Tavilič, ujegove doba životopis. Vydalo Hrvatsko književno društvo sv. Jeronima, Zagreb 1939, str. 172. Medzi piatimi blahoslavenými z Chorvátskeho národa v poradí na druhom mieste skveje sa s mučeníckou palmou blahoslavený N. T. Chorváti

pochopili, čo znamenajú svätci pre národ, z ktorého vyšli, preto všemožne sa usilujú o jeho svätorečenie. Uplynulo už vyše päť storočí, čo povedal pamättné slová ako apoštol Bosny chorvátskemu kráľovi Stjepanovi Tvrtkovi, ktoré majú aj teraz práve tú istú hodnotu ako pred poltisícročím: „Možno že práve tí budú hrobármí tvojho štátu, ktorých teraz z politických dôvodov prepúšťaš.“ Nesklamal sa. Jeho slová boli prorocké. V duchu videl osud svojho národa, ktorý miloval vreľou láskou syna svätého Františka z Asisi. Dobre vedel, čo znamená duchovná jednota v národe. Za svoje úsilie o náboženskú jednotu volá sa „Apoštol Chorvátska“. — pk.

Fr. JOSIP ANDRIČ: Apostol Hrvatska. Malý životopis blať. Nikole Taviliča. Tamtiež. Str. 32. 3. kune.

KARRER OTTO: Frauen und Männer; 8° str. 40, cena: 1.10 RM. Mütter und Töchter, 8° str. 32, cena: 1.10 RM. Seele der Frau. — Ideale und Probleme der Frauenwelt. Vydal Ars sacra, J. Müller, München.

Poznať ženské psyché nie je bezvýznamná otázka pre vychovávateľa. Veď výchova žien je pomerne ťažšia ako chlapcov; no nie je to ľahká otázka; a tento problém rieši autor vo svojich dielkach. Nakoľko je autor teologom, celú ženskú otázku rieši s náboženského stanoviska, a preto záujemci sa ku knihe radi vrátia častejšie. Autor rieši otázku bez prehánania; ženám, ženskej otázke pri výchove, v rodine, spoločnosti, domácnosti a povolání dáva také miesto, takú dôležitosť, aká jej patrí. Ženu stavia na úroveň človeka, rovnocenného s mužom. Autorovi záleží na tom, aby sa ženám dostalo to uznanie, ktoré im patrí.

Nenechá ujsť nijakej otázke od detstva až po dospelý vek. Každú otázku rieši s pozitívnym poukazom na správny pochop života. Ani zďaleka nie sú to moralizujúce úvahy, ale kladné výchovné dielka. Výlučne ženskej otázky si všíma autor v dielku „Seele der Frau.“ — Zvlášť si všíma otázky manželskej, lásky, erosu a sexu. Šťastne poukazuje na fakt, že v manželstve sa muž a žena ako biologicky tak aj psychologicky doplňujú. Prakticky poukazuje, ako sa dá prejsť kritickými rokmi bez väčších otrasov. V knižočkách nie je nič, čo by unavovalo, nie sú teóriou, ale praktickými výchovnými príručkami, tak pre vychovávateľov, ako aj pre dievčatá. Nejednu peknú radu dá vychovávateľovi. Knihy sú spestrené peknými a vhodnými otázkami. Knižky možno len odporúčať. — pm.

Ďakujem všetkým čitateľom Smeru, ktorí mi blahoželali na Vianoce alebo na Nový rok. Osobne všetkým som nemohol odpovedať, ale pri vianočnej svätej omši modlil som sa za vás všetkých. — R e d a k t o r.

Dary na študentský tlačový fond: Typografi firmy Čelko, Trenčín, 100 Ks; MUDr. G. R. Hoffmann, Snina, 100 Ks; Ing. Alexander Vagáč, Trenčín, 100 Ks; MUDr. Viktor Hoffmann, Kostolany nad Hornádom, 100 Ks; Dr. Štefan Dubravec, profesor, Nitra, 60 Ks; prof. Michal Kollárik, Prievidza, 50 Ks; dp. kaplán z Dubnice nad Váhom, 50 Ks; Ladislav Antalík, kaplán, 3 Ks; Matej Litvín, kaplán, 13 Ks; Albína Rusinová, Bratislava, 50 Ks; Jozef Halmeš, zubný technik, Trenčín, 50 Ks; Arch. Ján Barytus, Trenčín, 43 Ks; Emanuel Schubert, dekan, Prievidza, 13 Ks; Rudolf Medzibrodský, Trenčín, 13 Ks; Dr. Štefan Hések, gen. vikár, Prešov, 13 Ks; Ernest Perháč, kaplán, Zborov, 20 Ks; Margita Strechay, Trenčín, 13 Ks; Dr. Michal Mrkva, farár, Krivá, 8 Ks; Katarína Görosová, učiteľka, Terchová, 3.50 Ks; Jozef Hollý, kaplán, Sp. Kapitula, 3.50 Ks; Terézia Maňošková, Tvrdošín, 5 Ks; Anton Markech, kaplán, Šoporňa, 23 Ks; Dr. Anton Brieda, Bratislava, 13.50 Ks; Zigmund Melichár, farár, Boleráz, 13.50 Ks; Štefan Herodek, farár, Červený Kameň, 3.50 Ks; Viktor Kállay, kanonik, Púchov, 13.50 Ks; Hermína Jusková, Bratislava, 13.50 Ks; Oľga Šupejová, Bratislava, 10 Ks; Ignác Leitmann, Trenčín, 13.50 Ks; Fr. Munk, Ružomberok, 13.50 Ks; SKM, Banská Bystrica, 13.50 Ks; Dr. Štefan Štefkovič, Trenčín, 5.50 Ks; J. Omelka, Višňové, 3.50 Ks; A. Tomečková, Bratislava, 3.50 Ks.

Darcom srdečné Pán Boh zaplať!

Naši mŕtvi: Július Gaudník, Dol. Voderady.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávať
trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. J.
Müller. Používanie novinových známok povolené
výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový
v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný
pošt. úrad Trenčín. — Tlač: V. Celko, Trenčín.